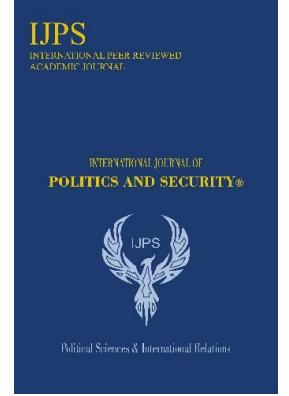

International Journal of Politics and Security (IJPS)

ISSN: 2667-8268

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijps>

Alman Stratejik Kültürünün Yükselişi: 1969-2016 Arası Yayımlanan Alman Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgelerinin Nitel Analizi

Yazar(lar) / Author(s): Emre Baran PAK- Fikret BİRDİŞLİ

Kaynak / Source: International Journal of Politics and Security (IJPS) / Cilt 2 / Sayı 05 / Ekim 2020, ss.158-198

Geliş Tarihi / Received Date: 28.12.2019

Kabul Tarihi / Accepted Date: 12.04 .2020

How to cite this article:

Pak, Emre Baran, Fikret Birdişli, “Alman Stratejik Kültürünün Yükselişi: 1969-2016 Arası Yayımlanan Alman Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgelerinin Nitel Analizi”. *International Journal of Politics and Security (IJPS)*, Cilt 2, No. 5, 2020, ss.158-198

Bu makalenin tüm hakları International Journal of Politics and Security (IJPS) Dergisi'ne aittir. Önceden yazılı izin almadan hiçbir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik amaçlı alıntılar bu kuralın dışındadır. Yazıda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir.

Alman Stratejik Kültürünün Yükselişi: 1969-2016 Arası Yayımlanan Alman Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgelerinin Nitel Analizi¹

Emre Baran PAK*

Fikret BİRDİŞLİ*

Özet

Almanya günümüzde uluslararası sistemin önde gelen aktörlerinden biridir. Küresel ekonomiye olan katkıları ve AB içindeki başat rolü nedeniyle her geçen gün önemi daha da artmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında baskılanan Alman stratejik kültürü Soğuk Savaş yıllarından günümüze kadar geçen süreç içinde yeniden nüksederek uluslararası politikada baskın rolüne evrilme eğilimindedir. Bu makalede Almanya'nın uluslararası politikada değişen konumu 1969 yılından itibaren Almanya tarafından yayımlanmaya başlayan Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri (White Books) üzerinden analiz edilmektedir. 1969-2016 yılları arasında yayımlanan bu belgelerde Almanya'nın uluslararası politikaya olan angajmanının konjonktürel değişikliklerle uyumlu olarak tedricen evrildiği görülmektedir. Almanya'nın baskın tarihsel kimliğinin nüksettiği tezine dayalı olan bu çalışma birincil kaynaklara dayandırılmıştır.

Anahtar Kavramlar: *Almanya, Alman ulusal güvenlik politikaları, Ulusal Güvenlik, Stratejik kültür, Beyaz Kitaplar.*

The Rise of German Strategic Culture: A Qualitative Analysis of the German National Security Strategy Papers between 1969 and 2016

Abstract

Germany is one of the prominent actors of the international system today. Due to its contribution to the global economy and its dominant role in the EU, its importance is increasing day by day. The German strategic culture which was repressed after the Second World War tends to re-evolve into a dominant role in international politics by re-emerging within the process from the Cold War era until today. In this article, the evolving position of Germany in international politics is analyzed based on the National Security Strategy Documents (White Book) which were published by Germany from 1969 until today. In these documents, which were published between 1969 and 2016, it is seen that Germany's engagement with international politics gradually evolved in line with cyclical changes. This study, which is based on the assertion that Germany's historical dominant identity is re-emerging, was grounded on primary sources.

Key Words: *Germany, German National Security Policies, National Security, Strategic Culture, White Book.*

¹ Bu makale Almanya'nın "Ulusal Güvenlik Belgeleri Üzerinden Alman Stratejik Kültürünün Nitel Analizi", Kahramanmaraş, 2018 Başlıklı Yüksek Lisans Tezinde yer alan veriler kullanılarak hazırlanmıştır.

* Öğrt.Gör. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Dış İlişkiler Ofisi ORCID ID 0000-0001-6737-6078

* Doç.Dr. İnönü Üniversitesi, Stratejik Araştırmalar Merkezi, ORCID ID: 0000-0003-3832-7749

1. Giriş

Almanya, Alman siyasi birliğinin sağlandığı 19'ncü yüzyıldan itibaren uluslararası politikada en fazla rol alan ve gidişatına en fazla etki eden ülkelerin başında gelmektedir. 20'nci yüzyıla girerken Almanya, Avrupa'nın en dinamik ekonomisi olmakla birlikte otoriter bir yönetime, güçlü bir orduya ve deniz gücüne sahipti. Bu haliyle ve sergilediği reaktif tutum nedeniyle tarihin en büyük savaşları olan Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nda birinci derecede sorumluluk taşımış ve dolayısıyla Savaş sonrası yapılan uluslararası anlaşmalarla Alman stratejik kimliği galip devletler tarafından baskılanarak pasifize edilmeye çalışılmıştır. Buna rağmen Soğuk Savaş yıllarından itibaren Alman stratejik kültürünün zaman içinde nükesederek, kuşatılmışlık ve eziklik duygusunun aşılmağa başlandığı düşünülmektedir. Öyle ki günümüzde küresel ekonomiye olan katkılarının yanı sıra Avrupa Birliği'nin motor gücü olarak uluslararası politikada etkinliğini her geçen gün artıran Almanya, uluslararası sorunların çözümüne yönelik pek çok konuda adını BM Güvenlik Konseyi üyelerinin yanına P5+1 olarak yazdırmayı başarmıştır. Bu bakımdan Almanya'nın stratejik kültürü ve uluslararası politikaya yönelik vizyonu uluslararası ilişkiler alanında yapılan analizlerde göz ardı edilmemesi gereken önemli bir faktördür.

Stratejik Kültür çalışmaları Soğuk Savaş yıllarında rakip devletlerin karar süreçlerini ve olası dış politikalarını analiz etmek için geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda politik amaçlara ulaşmak için askeri kapasitenin kullanım biçimini incelemek özel önem taşımaktadır. Aynı dönem içinde gelişen Güvenlik Çalışmaları (Security Studies) da Uluslararası İlişkiler disiplini içinde alt bir alan olarak yer almaya başlamış ve daha çok askeri konular üzerine yoğunlaşmıştır. Bu nedenle Stephan Walt *Renaissance of Security Studies* isimli çalışmasında güvenlik çalışmalarını "tehditler ve askeri gücün kullanımı" çalışmaları olarak nitelemiştir.² Her iki çalışma alanının birbirini kapsayan bu yönlerini dikkate alan Jeffrey S. Lantis (2002,87) de akademisyenlerin stratejik kültür teorisini ulusal güvenlik politikalarını açıklamak için kullanmaya başladıklarını ifade etmektedir.³ Bu kapsamda bu makalede Soğuk Savaş sonrası

² Stephen M. Walt, "Renaissance of the Security Studies", *International Studies Quarterly* 35, sy. 1 (1991): 211-239.

³ Jeffrey Lantis, "Strategic Culture And National Security Policy", *International Studies Review* 4, sy. 3 (2002):

dönemde Almanya'nın uluslararası alanda değişen konumu ile stratejik kültürü arasında nasıl bir ilişki olduğu araştırılmaktadır.

Araştırmanın temel sorunsalı, tarihsel süreçte militarist bir stratejik kültüre sahip olduğunu pek çok kez kanıtlayan Almanya'nın stratejik kültürünün, Soğuk Savaş sonrası yapılan anlaşmalarla baskılanarak anti-militarist bir karaktere evrildiği yönündeki düşüncelere duyulan şüphe ile tanımlanabilir.⁴ Bu kapsamda araştırmanın hipotezi “Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'nın ardından baskılanan stratejik kültürünün Soğuk Savaş yıllarında nüksettiği ve Soğuk Savaş sonrası dönemde Almanya'nın uluslararası politikaya daha aktif biçimde yeniden dönme eğiliminde olduğu” yönündedir. Bu hipotezi sınamak için 1969 ila 2016 yılına kadar aralıklarla yayımlanan on iki Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi (UGSB) Almanca yazılmış olan orijinal metinleri üzerinden analiz edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, stratejik kültürle güvenlik politikaları arasında bir korelasyon olduğu gerçeğinden yola çıkarak ve bu korelasyonun UGSB'ler üzerinden gözlenebileceği düşüncesine dayandırılmıştır.

Araştırma kapsamında UGSB'lerin içerik analizinde dikkate alınan faktörler: Fikirler, düşünceler ve temel inanışlar (ideas and principled beliefs); semboller ve söylemler (symbols and discourses); iç ve dış değişkenler (indigenous and exogenous variables) ve ifade edilen ulusal çıkarlardan (national interests) oluşmaktadır. Fikirler, düşünceler ve temel inanışlar UGSB'lere yön veren, biçimlendiren fikirler ve düşünceler ile uluslararası politikaya yönelik yargıları içerir. Semboller ve söylemler ise UGSB'lerde yer alan düşüncelere yansıyan ideolojinin dramatik ifadeleridirler. İç ve dış değişkenler UGSB'lerin yayımlandığı yılda iç politika ve uluslararası alanın politik görünümüdür. Ulusal çıkarlar ise UGSB'lerde ortaya koyulan ve hedeflenen faydaları içermektedir.

UGSB'lerin analizinde genel aksiyomlar ve tahmin edilen davranışsal etkiler arasındaki ilişkiyi araştırabilmek için kullanılan faktörler dış politika analizinde kullanılan İnşacı (Constructivist) yaklaşımdan yola çıkarak saptanmıştır.⁵

87-113.

⁴ Lantis, “Strategic Culture and National Security Policy”, 87.

⁵ Analizde kullanılan inşacı faktörler için bkz. Trine Flochart, “Constructivism and Foreign Policy” in Foreign Policy, 2th ed. Ed. Steve Smith, Amalia Hadfield and Tim Dune, (Oxford University Pres, 2012), 78-93; Pınar İpek, “Ideas and Change in Foreign Policy Instruments: Soft Power and the Case of the Turkish International

2. Stratejik Kültür ve Alman Stratejik Kültürü

Stratejik Kültür kavramı güvenlik çalışmalarında konstrüktivist yaklaşımın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü Konstrüktivist yaklaşım güvenlik olgusunun nasıl ve hangi sosyal koşullar altında bir anlam yüküne kavuşturulduğunu incelemektedir. Yaşadığımız dünyayı maddi (material) ve sosyal dünya olarak ikiye ayıran inşacılık, sosyal dünyanın eylemler, inançlar, fikirler bağlamında oluştuğunu ve bunların aktörlerin çıkarlarını belirlediğini ve eylemlerine yansıdığını vurgulamakta ve tüm bunların uluslararası sisteme/yapıya olan yansımalarını incelemektedir.⁶ Konstrüktivizmin bu yaklaşımını güvenlik çalışmaları içinde stratejik kültür kavramı altında düzenleyen ve inceleyen Jack Snyder olmuştur. Siyaset biliminde siyasal tutum ve davranışı açıklamak için siyasal kültür⁷ kavramı kullanılırken, Jack Snyder bu kavramı uluslararası politikayı açıklamak için yetersiz görmüş ve stratejik kültür kavramının kullanımını önermiştir. Snyder'e göre, stratejik kültür "stratejik bir toplumun üyelerinin, stratejik tercihle ilgili eğitim ya da taklit yoluyla edindikleri ve birbirleriyle paylaştıkları alışılmış davranış kalıplarının, şartlı duygusal reflekslerin ve fikirlerin toplamı"dır.⁸ Bu tanımdan yola çıkıldığında stratejik kültür tarihsel bağlamda birikimsel bir tecrübenin ürünü olarak kabul edilebilir.⁹ Nitekim Ken Booth ve Jeffrey S. Lantis gibi yazarlar stratejik kültürün tarih, coğrafya ve siyasal kültürden türettiği düşüncesini taşır ve stratejik kültürün savaş ve barış konusundaki tutum ve davranışlara yön verdiğini vurgular. Buna göre stratejik kültür aktörlerin uluslararası politikada kuvvet kullanımı, kendini ve ötekini tanımlama, asker-sivil ilişkilerini düzenleme ya da uluslararası politikada kendine bir rol biçme gibi davranış kalıplarını biçimlendirmede önemli rol oynar.¹⁰

Cooperation and Development Agency", Foreign Policy Analysis, sy. 11 (2015): 173-193.

⁶ Christine Agius, "Social Constructivism", *Contemporary Security Studies*, ed. Alen Collins, (Oxford Publication, 2010), 49-68.

⁷ Gabriel A. Almond ve Sidney Verba, *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*, (Princeton: Princeton University Press, 1963), 11-14.

⁸ Jack L. Snyder, "The Soviet strategic culture: Implications for nuclear options", *RAND Report*, <http://www.rand.org> (16.12.2017), 8.

⁹ Colin S. Gray, "Strategic Culture as Context: The First Generation of Theory Strikes Back", *Review of International Studies* 25, sy. 1 (1999), 28.

¹⁰Ken Booth, "Strategic Culture: Validity and Validation", *Oxford Journal on Good Governance* 2, sy. 1 (2005), 25-26; Gray, "Strategic Culture as Context", 28.

Alman ulusal bilinci de tarihsel süreç içinde Avrupa kıtasındaki güç mücadeleleri etrafında biçimlenmiştir. Otto Von Bismarck'ın Alman ulusal birliğini sağlama başarısı Alman stratejik kültürüne iyiniyetli despotizm (Benevolent despotism) niteliği kazandırmış Bismarck'ın uyguladığı *Güç Politikası* (Machtpolitik) sonrası II. Wilhelm döneminde *Dünya Politikası* (Weltpolitik) izlenmiştir.¹¹ II. Wilhelm'in dış politikası Almanya'yı Avrupa'nın önemli güçleriyle karşı karşıya getirmiş ve Birinci Dünya Savaşı'nın koşullarını hazırlamıştır. Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Almanya Versay Antlaşması'nın ağır koşulları altında uluslararası sistemde tecrit edildiyse de Locarno Antlaşması ile yeniden uluslararası sisteme dönüş fırsatı yakalamıştır.¹² Fakat savaş sonrası koşullar ile dünya ekonomik buhranının Alman iç politikasına yansması Alman despotizminin daha sert ve katı biçimde Hitler ile birlikte yeniden ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hitler'in *Lebensraum* (Yaşam Alanı) tezi Alman stratejik kültürünün tüm öğelerini içeren politik bir manifesto olarak yeni dönemi şekillendirmiş ve sahte bir bilimsellik altında steril bir toplum (Volksgemeinschaft) denemesi ortaya çıkartmıştır.¹³ İkinci Dünya Savaşı ise Almanya'ya sadece yenilgiyi değil bölünmeyi de getirmiş ve ağır barış anlaşması koşulları Almanya'ya yarı egemen bir devlet konumuna düşürmüştür.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Almanya 1945'te Sovyetler Birliği, ABD, Britanya ve Fransa'nın işgaline uğramış, ülke 1949'da Federal Almanya Cumhuriyeti ve Alman Demokratik Cumhuriyeti olarak ikiye ayrılmıştır. Doğu Almanya olarak da anılan Alman Demokratik Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği kontrolündeki bir uydu devlete dönüşürken, Batı Almanya olarak da bilinen Federal Almanya Cumhuriyeti Batı Bloğunda yer almıştır. Fiilen ve hukuken oluşturulan bu durumdan sonra Batı Almanya savaşın sorumluluğu ve savaş sırasında azınlıklara yönelik soykırımın neden olduğu ezikliği atabilmenin ve uluslararası toplumun saygın bir üyesi olarak yeniden kabul görmeyi çabası içine girmiştir. Bu kapsamda benimsediği stratejiyi betimleyen kavramlar şunlardır: *Sivil Güç (Zivilmacht)*, *Yalnız Başına*

¹¹ Rıfat Uçarol, *Siyasi Tarih*, Der Yayınları, Ankara, 2013, s. 287; Michael G. Roskin, *Çağdaş Devlet Sistemleri*, Adres Yayınları, Ankara, 2014, ss. 204–205.

¹² Rıfat Uçarol, *Siyasi Tarih*, 683.

¹³ K. J. Leyser vd., "Germany", *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/place/Germany> (03.04.2017).

Asla (Never Alone ya da Nie Wieder Alleine) ve Bir Daha Asla (Never Again).¹⁴ Bu kavramlar Savaş sonrasında ve Soğuk Savaş yıllarında Almanya'nın güvenlik ve dış politikasının esasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda 1949-1963 yılları arasında Konrad Adenauer döneminde izlenen Batı Politikası (Westpolitik) Almanya'nın Batı'ya yeniden entegrasyonunu hedeflemektedir. Nitekim bu amaç doğrultusunda Almanya 1949 yılında Avrupa Konseyi (AK)'ne 1951'de Avrupa Kömür Çelik Teşkilatı (AKÇT)'na 1952'de Avrupa Savunma Topluluğu (European Defence Community)'na, 1954'de Batı Avrupa Birliği (BAB)'ne ve son olarak da 1955'de NATO'ya katılmıştır.¹⁵

Soğuk Savaş yıllarında artan Sovyet tehdidi nedeniyle İngiltere ve ABD'nin Almanya'yı yeniden silahlandırmak istemesine karşın, Fransa Almanlara yönelik tarihsel çekinceleri nedeniyle kolektif bir girişime daha sıcak bakmıştır. Bu noktada Fransa Başbakanı Rene Pleven tarafından hazırlanan plana göre Almanya'nın kendi ordusunu kurmasının yanı sıra Avrupa çapında bir savunma topluluğu kurulması öngörülmüştü. Bu planın temel esprisi Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne karşı savunmasız bırakılmasını önlemekle birlikte yeniden bir tehdit oluşturacak şekilde güçlenmesini de engellemektir.¹⁶ Neticede Almanya'nın benimsediği *Sivil Güç*, *Yalnız Başına Asla ve Bir Daha Asla* kavramları sözü edilen bu her iki çekinceye Almanya tarafından bir cevap niteliği taşımaktadır. Avrupa Savunma Topluluğu hayata geçirilememiş olsa bile Almanya'nın bu kavramları günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. *Sivil Güç* konsepti askeri bir tarihsel geçmişe sahip olan Almanya'da orduyu demokratik kurumların gerisine iterken, *Yalnız Başına Asla* kavramı Almanya'nın uluslararası alanda yalnız başına hareket etmeyeceğinin bir teminatı olarak önceki konsepti tamamlayıcı bir işlev görmektedir. *Bir Daha Asla* kavramı ise Almanya'nın bir daha saldırı savaşı yürütmeyeceğini, "pasifizme, moralizme ve demokrasiye" bağlı kalacağını belirtmektedir.¹⁷

¹⁴ Hanns W. Maull, "Normalisierung oder Auszehrung? Deutsche Außenpolitik im Wandel", *Bundeszentrale für politische Bildung*, <http://www.bpb.de/apuz/28463/normal> (16.05.2017).

¹⁵ K. J. Leyser vd., "Germany".

¹⁶ Kevin Ruane, *The Rise and Fall of the European Defence Community*, (New York: Palgrave Macmillan Publication, 2000), 153.

¹⁷ H. Maull, "Germany and the Use of Force: Still a 'Civilian Power'?", *Survival: Global Politics and Strategy* 42, sy. 2 (2000), 56-67.

Bu kapsamda Almanya'nın Soğuk Savaş yıllarından itibaren dış politikasının *Sağduyulu Pasifizizm* (Prudential Pacifism) olduğunu söyleyebiliriz.

Almanya'nın *Batı Politikası*'nın dışında izlediği diğer bir politika ise Willy Brandt döneminde (1969-1974) başlatılan *Doğu Politikası'dır* (Ostpolitik)¹⁸ Bu kapsamda Alman Demokratik Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği ve Çekoslavakya ile antlaşmalar imzalanmıştır. İki kutbun Birleşmiş Milletler'de karşılıklı vetosu ile engellenen Federal Almanya Cumhuriyeti ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin katılımı antlaşmalar yoluyla bahsi geçen bu ülkelerin birbirini resmen tanımasıyla 1973'te gerçekleşmiştir. Brandt döneminde bu çerçevede gerçekleşen diğer önemli gelişme ise, Avrupa Politik İşbirliği Antlaşması'nın Almanya tarafından imzalanmasıdır.¹⁹

Almanya, Willy Brandt döneminden sonra da çevresinde güvenliğini sağlamaya yönelik girişimlerine devam etmiştir. 1975'de imzalanan Helsinki Nihai Senedi ile Detant Dönemi'nin²⁰ devamlılığını da sağlamak üzere Varşova Paketi ve Batı Bloğu arasında tansiyonun düşük tutulması ve II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa düzeninin karşılıklı tanınması kararlaştırılmıştır. Böylece kutuplar arası ilişkilerin geliştirilmesi Soğuk Savaş'ın sınır merkezlerinden birini oluşturan Almanya'nın yakın çevresini daha güvenli hale getirmiştir.²¹

3. Almanya'nın Stratejik Kültürünün Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri (UGSB) Üzerinden Analizi

Almanya'nın güvenlik ve dış politikasında 1969 tarihinden itibaren proaktif²² bir değişim yaşanmaya başlanmıştır. Bu değişimin önemli bir diğer göstergesi Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri'nin (Weissbücher/Beyaz Kitaplar) Federal Savunma Bakanlığı tarafından

¹⁸ Antony Best vd., *20. Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, çev. Taciser Ulaş Belge, (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2015), 307.

¹⁹ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1973/ 1974 zur Sicherheit der Bundesrepublik und zur Entwicklung der Bundeswehr*, (Bonn, 1974).

²⁰ Detant (Détente), Soğuk Savaş yılları arasında rekabet halinde olan iki kutup arasında yaşanan yumuşama dönemini anlatmak için kullanılan bir kavramdır. Detant, ilk olarak 1960'lı yıllarda Çin ve Sovyetler Birliği arasında yaşanan anlaşmazlıktan yararlanmak isteyen ABD'nin savunma doktrininde yaptığı değişimi ifade etmek için kullanılırken, ardından Fransa'nın uluslararası alandaki konumunu yükseltme çabaları ve 1967 yılında NATO Konseyi'nin Soğuk Savaş politikalarını yeniden değerlendirme kararı (Hermel Raporu) bağlamında Batı ve Doğu Almanya arasındaki bölünmüşlüğü sonlandırmak isteyen Batı Almanya'nın tutumu Detant (Avrupa Detant'ı) kavramıyla açıklanmaya başlanmıştır.

²¹ K. J. Leyser vd. "Germany".

²² Proaktif politika, Dış politika ve güvenlik konularında daha fazla inisiyatif alma anlamında kullanılmıştır.

yayımlanmaya başlamasıdır. Bu strateji belgelerinin hazırlanması ve hayata geçirilmesi konusunda etkili olan devlet organları öncelikle Federal Savunma Bakanlığı, Federal Dışişleri Bakanlığı ve Federal Şansölyeliktir.²³ Takip eden bölümlerde 1969 yılından itibaren yayımlanan bu strateji belgeleri analiz edilerek Almanya'nın dış politikasında yaşanan değişim ortaya konulmaktadır.

3.1. Almanya'nın 1969 UGSB'si ve Nitel Analizi

Almanya'nın ilk olarak yayımladığı UGSB'si Federal Savunma Bakanı'nın ön sözü ile başlamaktadır. Ön sözde strateji belgesinin yayımlanma amacının Almanya'nın güvenlik ve savunma politikasını geliştirerek bağımsızlığını ve özgürlüğünü korumak olduğu vurgulanmıştır. Savunma harcamaları için on dokuz milyar Alman Markı ayırdığı vurgulanan belgeye göre Almanya'nın bu yıllarda savunmaya ayırdığı pay GSMH'nin %2.868 civarındır.²⁴ Bu belgede kısa vadeli gelişen güvenlik tehditlerinden söz edilirken Almanya'nın 1948 yılında yaşanan Berlin Ablukası'ndan sonra Soğuk Savaş'ın sıcak çatışma yaşanma ihtimali yüksek olan bölgelerinden birisi olarak kendi çevresini gördüğü anlaşılmaktadır.²⁵

1969 UGSB'sinde öne çıkan temel fikirler NATO'nun Alman genel politikasının vazgeçilmez bir parçası olduğu ve Almanya'nın uluslararası ilişkilerinde uluslararası örgütlere yapılan vurgudur. Bu belgeden Almanya'nın nükleer silahlanmaya olumsuz yaklaşmakla birlikte bir ittifak politikası olarak nükleer gücü önemseydiği anlaşılmaktadır. Sovyetler Birliği'ni yakın bir tehdit olarak algılayan Almanya, bu bağlamda devleti güçlendirirken ordunun subjektif kontrolüyle²⁶ birlikte realist bir politikayı benimsediği fark edilmektedir. Bu politika Alman stratejik kültürüne sonradan eklenmiş olan "Sivil Güç" kavramıyla uyumludur.

²³ Kaare Dahl Martinsen, "National Interests in German Security White Books", *National Identities* 12, sy. 2 (2010), 162.

²⁴ Country Economy, "Germany GDP", <https://countryeconomy.com/gdp/germany?year=1970> (04.08.2018).

²⁵ Bundesministerium der Verteidigung, *Weissbuch 1969 zur Verteidigungspolitik der Bundesregierung*, (Bonn, 1969), 9.

²⁶ Huntington ordu üzerinde belli bir sivil grup ya da grupların güçlerinin orduya karşı artırılmasına ordunun subjektif kontrolü adını vermektedir. Bkz. Samuel Paul Huntington, *Asker ve Devlet*, çev. Kazım Uğur Kızılaslan, (İstanbul: Salyangoz Yayınları, 2004), 122.

1969 UGSB'sinde öne çıkan sembol ya da söylem Nazi karşıtlığı olarak göze çarpmaktadır. Almanya, Batı ittifakının bir üyesi olduğunu vurgulayarak bu ittifakın bir üyesi olma düşüncesini pekiştirmek için Nazi Almanya'sı dönemini sürekli eleştirmektedir. Aynı zamanda Batı ittifakı içerisinde hareket edileceği de vurgulanarak Almanya'nın dış ve güvenlik politikasını genel itibarıyla uluslararası kurumlar üzerinden şekillendireceği ön plana çıkartılmıştır. Bu bağlamda özellikle NATO'ya olan bağlılığın vurgulanması dikkat çekicidir. NATO ve uluslararası kurumlar üzerinden yapılan bu vurgu Alman stratejik kültürüne eklenen "Yalnız Başına Asla" kavramını yansıtmaktadır.²⁷ Özetle 1969 belgesinde Almanya'nın uluslararası örgütler çerçevesinde dış ve güvenlik politikası geliştirmeyi hedeflediği, SSCB ve Varşova Paktı'ndan tehdit algıladığı, nükleer silahlar konusunda sağduyulu pasifizm sergilediği, müttefiklerine güven vermek için ordunun subjektif kontrolünü benimsediğini söyleyebiliriz.

1969 strateji belgesinin yayımlandığı yıllarda uluslararası ortam Almanya açısından oldukça gergindir. Çünkü 1968 yılında Prag Baharı olarak bilinen siyasi liberalleşme hareketini durdurmak amacıyla Varşova Paktı'nın Çekoslovakya'ya müdahale etmesi Almanya'da tedirginlik yaratmıştır. Avrupa'da yaşanan bu olaylar üzerine Almanya'nın askeri açıdan güçlenmesine izin verilmiş ve Fransa'nın rahatsızlık duymasına rağmen NATO kararları doğrultusunda Almanya silahlanma bütçesini yaklaşık 20 kat artırmıştır.²⁸ Almanya içinde bulunduğu hukuki (*de jure*) ve fiili durumun (*de facto*) farkında olarak Doğu ve Batı arasındaki gerginliğin tırmanmasını arzu etmemiştir. Fakat sıcak bir çatışma riskine karşı Varşova Paktı'nın askeri varlığının NATO tarafından kendi ülkesinde dengelenmesi gerekliliğine işaret ederek Alman Silahlı Kuvvetleri'nin modernize edilmesi ve hatta nükleer operasyon yapabilme kapasitesine eriştirilmesini arzulamaktadır.²⁹ Bu noktada Almanya'nın NATO ittifakını sadece bir güvenlik işbirliği değil aynı zamanda bir ekonomik işbirliği olarak gördüğü fark edilmektedir.³⁰

²⁷ Huntington, *Asker ve Devlet*, 11.

²⁸ Huntington, *Asker ve Devlet*, 72-73.

²⁹ Huntington, *Asker ve Devlet*, 57.

³⁰ Huntington, *Asker ve Devlet*, 75.

1969 UGSB'sinin yayımlandığı yıllarda Almanya'da iç politika ve kamuoyu ise hareketli ve kırılığandır. Çünkü iktidarda CDU (Hristiyan Demokrat Birlik), CSU (Hristiyan-Sosyal Birlik) ve SPD (Sosyal Demokrat Parti) koalisyonu bulunmakta ve kamuoyunda Almanya'nın ABD'yi desteklemesi nedeniyle Vietnam Savaşı protestoları ve genç kuşağın zorunlu askerlik uygulamasına olan itirazları yaşanmaktadır.³¹ Tüm bu koşullar bağlamında Almanya'nın ulusal çıkarları şu şekilde tanımlanmıştır: Almanya'nın birleşmesi, yumuşama (detant) politikasına destek vermek, Doğu ve Batı blokları arasında askeri dengenin korunması, ordunun modernize edilerek Soğuk Savaş koşullarına hazır hale getirilmesi ve son olarak Batı ittifakının sağladığı savunmaya ilişkin ve ekonomik avantajlardan faydalanma.

3.2. Almanya'nın 1970 UGSB'si ve Nitel Analizi

1970'de yayımlanan strateji belgesinde ilk göze çarpan belgenin ismidir. "Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Güvenliği ve Silahlı Kuvvetlerin Durumu ile İlgili 1970 Beyaz Kitabı" adını taşıyan kitap Federal Şansölyenin ön sözü ile başlamaktadır. Ön sözde bir önceki UGSB'de olduğu gibi barış isteği yinelenirken barışın kimseye hediye edilmediği, barışa ancak onu koruyabilecek durumda olanların sahip olacağı vurgulanarak proaktif bir tutum sergilenmesi dikkat çeken bir değişikliktir.

Ön sözde Federal Ordu'nun (Bundeswehr) tüm toplumun saygı ve tanınırlığını kazandığı savunulurken -mevcut durumdan dolayı- silahlı kuvvetlerin umutsuzluğa kapılmasının yersiz olduğu ve üstüne düşen görevleri özgüvenle yerine getirebileceği belirtilmektedir. İlgili zorlukları aşmak ve açığı kapatmak için Federal Hükümet'in mümkün olan her şeyi yapacağını vurgulandığı ön sözden Alman Silahlı Kuvvetleri'nin aslında arzulanan durumda olmadığı anlaşılmaktadır.³²

Federal Savunma Bakanı'nın hitabının yer aldığı ikinci ön sözde ise kısa süre içinde ikinci bir UGSB'nin yayımlanmasındaki amacın ulusal güvenlik ve ordu ile ilgili konularda üniformalı yurttaş olarak tanımlanan ordu mensuplarının ve sivil vatandaşların aydınlatılması olduğu belirtilmektedir. Burada ordu mensuplarına yapılan *üniformalı yurttaş* yakıştırmasının

³¹ Huntington, *Asker ve Devlet*, 51-53.

³² Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1970 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Lage der Bundeswehr*, (Bonn, 1970).

ardındaki gerçek, Almanya üzerinde oluşan olumsuz algıyı ve belki korkuyu hafifletmek ve ordunun güçlenmesinden duyulan endişeleri teskin etmek gibi görünüyor.

1970 UGSB'sinde Almanya'nın güç politikası gütmeyeceği, yalnız başına hareket etmeyeceği (Alleingang)³³ dolayısıyla kendinden kaynaklı bir savaşa da sebep olmayacağı özellikle vurgulanmıştır. Ayrıca Almanya'nın 1954 Paris Antlaşmasıyla nükleer ve biyolojik silahlanma konusunda verdiği taahhüt ile asker sayısında Batı Avrupa Birliği (BAB) tarafından belirlenen sınırlama 1970 UGSB'sinde vurgulanan konulardan bir diğeridir.³⁴ Bununla birlikte Almanya'nın NATO'ya olan bağlılığının ya da “Yalnız Başına Asla” politikasının Doğu Politikası ile çelişmediği fakat bu politikanın ancak bir Batı Politikası ile anlam kazanacağından söz edilerek iki Almanya'nın birleşmesini hedefleyen revizyonist bir politika stratejik yorumların arkasında adeta perdelenmek istenmiştir. Bu çerçevede Almanya, ittifak politikasını temel dış ve güvenlik politikası olarak gördüğünü özellikle vurgulamaktadır.³⁵

1970 Beyaz Kitap incelendiğinde Almanya'nın Avrupa'nın güçlü olmasıyla ilgili Fransa ile ortaklığa önem atfettiği görülmektedir. Bu kapsamda İngiltere'yle ilişkiler savunma sektörü kapsamında değerlendirilirken, Fransa önemli bir ortak olarak nitelenmiştir.³⁶ 1970 UGSB'sinde Almanya, ABD'nin Varşova Paketi'na karşı uluslararası alanda tek başına hareket etmesi durumunda ortaya çıkacak olası sorunlardan öncelikle kendisinin etkileneceğini hesaplayarak BAB ve NATO İttifakı içerisinde Avrupa sütununun oluşturulması gerekliliğine değinmektedir. Bu yıla ait UGSB'de özellikle personel ile ilgili ve finansal sorunlardan yakınılması özellikle dikkat çekmektedir. Almanya silahlanma ihtiyacından bahsederken tek başına silah üretmeyeceğini, ihtiyacını NATO ittifakı içinden karşılayacağını özellikle vurgulamaktadır. Bu çerçevede Almanya'nın ihracat kalemleri içerisinde silah ihracatının yalnızca %0,3 olduğu savunulmuştur.³⁷

Özetle 1970 belgesinde Almanya *Güç Politikası* ve *Yalnız Hareket Etme Politikası* izlememe taahhüdünde bulunmakta, Batı ittifakı içindeki konumu ve rolünü teyit etmekte,

³³ Almanya'nın uluslararası alanda yalnız başına hareket etme politikasına Alleingang politikası denilmektedir.

³⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 1970, 10-11.

³⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 1970, 12.

³⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 1970, 32.

³⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 1970, 146-157.

detant politikasını desteklemektedir. Askeri bağımlılıkla birlikte ABD'ye duyulan kısmi güvensizlik Avrupa'da Fransa ile işbirliğinin önemsenmesine neden olmuştur. Kitle imha silahları konusunda 1969 belgesinde açıklanan tutumunu sürdüren Almanya 1970 belgesinde de sağduyulu pasifizmi benimsemiştir.

1970 UGSB'sinin başlığında orduya yapılan özel vurgu iç sayfalarda farklı biçimlerde kendini göstermektedir. Öncelikle 1955'de kurulan Federal Ordunun, Alman İmparatorluğu Ordusu (Reichswehr) ve Nazi dönemi Alman ordusundan (Wehrmacht) farklı olduğu belirtilerek, Federal Ordu'yu doğrudan halkla ilişkilendirmek amacıyla *sivil güç* tanımına yer verilmiştir. Halkın vicdani ret hakkını kullanma oranının oldukça az olduğuna dikkat çekilerek Alman toplumunun orduya yönelik bakış açısının olumsuz olmadığı ortaya konulmak istenmiştir. Bu düşüncenin anket verileri ile desteklenmeye çalışıldığı açıklamada Federal Ordu Almanya'nın askeri geçmişinden soyutlanmaya çalışılmıştır. Bu konuda dikkat çeken çabalardan biri de asker çocuklarının meslek tercihleri ile ilgili yapılan yorumlar ve oransal bilgilerdir. Bu bağlamda eskiden ordu mensubu olup Federal Temsilciler Meclisi (Bundestag) seçimlerine girip seçilenlerden bahsedilmektedir. Toplumun ordu eliyle daha militer hale gelme ihtimaline de değinilen 1970 UGSB'sinde, asker çocuklarının Prusya ordusunun %25'ini ve İmparatorluk Ordusunun ise yaklaşık yarısını oluşturmasına karşın, 1967 verilerine göre Bundeswehr'de bulunan müfreze liderlerinin yalnızca %14'ünün asker çocuğu olduğuna dikkat çekilmektedir.³⁸ Almanya'nın militarist bir yapıya evrilmeyeceğine dair ikna çabalarını oluşturan bu sosyal veriler ekonomik verilerle de desteklenmek istenmiştir. Bu bağlamda Almanya'nın savunma bütçesinin NATO ortalamasında olduğu özellikle vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak ordu mensuplarının *Üniformalı Yurttaş* (Staatsbürger in Uniform) olarak nitelenmesi, *Sivil Güç* vurgusu 1970 UGSB'sinde öne çıkan semboller ve söylemler olarak dikkat çekmektedir. Kitabın yayımlandığı sıralarda uluslararası alanda Avrupa Politik İşbirliği İnisiyatifi'nin başlatılmasıyla birlikte Soğuk Savaş içerisinde olumlu bir atmosferin hâkim olduğu bir dönemin yaşandığı görülmekte, iç politikada ise önemli bir gelişme göze çarpmamaktadır.

³⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1970, 119.

3.3. Almanya'nın 1971-72 UGSB'si ve Nitel Analizi

1971-72 UGSB'si bir önceki ile aynı ismi taşımaktadır. Ön sözde Almanya'nın ve komşularının güvenliğinin askeri dengeye dayandığı ve bu yüzden Almanya'nın NATO İttifakı'na katıldığı vurgulanmaktadır. Fakat bu ifadeler bir önceki UGSB'de yer alan ifadelere göre daha özgüven dolu ve proaktiftir. Nitekim bu kitabın girişinde zorunlu askerlik hizmetinin gerekliliğine işaret eden ve özendirici cümleler kurulmuştur.³⁹ Bununla birlikte Almanya'nın güç politikası gütmeyeceği bir kez daha teyit edilmiştir.

ABD ve SSCB arasında başlayan SALT görüşmelerine değinilen bu kitapta, iki devlet arasında gerçekleşen müzakerelerde ABD'nin adım atarken İttifak'taki ortaklarına da danışması gerektiği vurgulanmış ve görüşmelerde ilerleme sağlanmasının umut edildiği belirtilmiştir. Diğer kitaplardan farklı olarak uluslararası politikada Batı dışındaki dünyaya ait yorumlar ilk kez bu kitapta yer almış ve Çin ile ilgili bir değerlendirmeye yer verilmiştir. 1964 ve 1967 yıllarında ilk nükleer denemelerini yapmış olan Çin'in⁴⁰ nükleer kapasiteye sahip olmasına kuşku ile yaklaşan Almanya yine de diyalog yolunun açık tutulması taraftarı olduğunu belirtmektedir.⁴¹ ABD ve Batı ile olan ittifak konusundaki tutumunu sürdüren Almanya bir yandan ordusunu modernize etmek isterken diğer yandan her iki kutbun Avrupa'daki güçlerinde azaltmaya gidilmesi taraftarıdır. Büyük güçler dışındaki ülkelerin nükleer ve biyolojik silah kapasitesine sahip olmalarına kuşku ile yaklaşan Almanya kendi duruşunun güvenilirliğini anayasadaki saldırı savaşı yasağına dayanarak teyit etmektedir.⁴²

Özetle 1971-72 UGSB'sinde Almanya güç politikası gütmeyeceği ve uluslararası alanda Batı ittifakı ile birlikte hareket edeceği konusunda taahhütte bulunmakta, detant politikasını desteklemekte, NATO'da ABD'nin ağırlığına yönelik hafif eleştirilerde bulunmakta, Alman Ordusu'nun modernizasyonu ve Esnek Karşılık Doktrini'ne⁴³ göre

³⁹ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1971/ 1972 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr*, (Bonn, 1971).

⁴⁰ Wu Xinbo, "China, Security Practice of a Modernizing and Ascending Power", M. Alagappa, (ed.), *Asian Security Practice: Material and Ideational Influences*, (Stanford: Stanford University Press, 1998), 121.

⁴¹ Bundesministerium der Verteidigung, 1971, 4.

⁴² Bundesministerium der Verteidigung, 1971, 24.

⁴³ ABD'nin Başkan Kennedy döneminde açıkladığı daha sonra NATO tarafından da benimsediği savunma doktrini. Bu doktrine göre ABD tam anlamıyla yaşamsal çıkarlarının söz konusu olduğu durumlarda nükleer silahlara başvuracağı, diğer durumlarda tehditlere konvansiyonel yöntemlerle karşılık vereceği, düşüncesini içerir.

yapılandırılması gerekliliğine işaret etmektedir. 1971-72 Beyaz kitabında da Almanya üniformalı yurttaş söylemini ve ordunun subjektif kontrolüne verdiği önemi dile getirmeyi sürdürmüştür.

1971-72 yıllarında Almanya açısında uluslararası alan oldukça hareketlidir. Bu yıllarda Batı ve Doğu Almanya hükümetleri arasında gerçekleştirilen görüşmeler sonucu otomobil trafiğine ilişkin Transit Geçiş Antlaşması (Transit-Verkehrsabkommen) imzalanmış, Federal Şansölye Willy Brandt SSCB'yi ziyaret etmiş, ABD ile Avrupa ülkeleri ise dolar kurunun sabitlenmesi konusunda anlaşmazlığa düşmüştür. Ayrıca Almanya ile SSCB ve Polonya arasında ilişkilerin geliştirilmesini hedefleyen Doğu Antlaşmaları olarak adlandırılan antlaşmalar imzalanırken, Batı ve Doğu Almanya arasında ilişkilerin geliştirilmesini hedefleyen bir temel antlaşma (Grundlagenvertrag) akdedilmiştir. Bu yıllarda Çin'in dünya politikasında ABD ve SSCB dışında üçüncü büyük güç haline geldiği görülürken Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET)'nin genişlemesi ön plana çıkmıştır. ⁴⁴

1971-72 UGSB'sinde göze çarpan somut çıkarlar ise Batı ve Doğu Almanya arasında transit geçişlere izin verilerek Berlin'in Soğuk Savaş'ın sınır merkezlerinden biri olma durumundan çıkartılmasıdır. Bu bağlamda, Federal Almanya Cumhuriyeti, Doğu ve Batı Almanya arasındaki transit geçişlere izin verilmesini ve Berlin'in Soğuk Savaş'ın sınır merkezlerinden biri olma durumunun kısmen ortadan kalkmasını çıkarına görmekte ve bununla ilgili Dört Güç Antlaşması (Vier-Mächte-Abkommen) çevresinde Berlin'in güvenliğinin sağlanmasını önemli görmektedir.⁴⁵ Avrupa Topluluğu'nun bir ekonomik ve savunma birliği haline gelmesi de Almanya tarafından hedef olarak belirlenmiş durumdadır.⁴⁶ Bu yıllarda Almanya iç politikasında ise önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

3.4. Almanya'nın 1972 UGSB'si ve Nitel Analizi

1971-72 Beyaz kitabın yayımlanmasından kısa bir süre sonra 1972 tarihli ayrı bir beyaz kitap yayımlanmıştır. "Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Sivil Savunması ile İlgili Beyaz Kitap" adını taşıyan bu UGSB bir önceki UGSB'yi tamamlar niteliktedir. Nitekim bu kitap

⁴⁴ ARD, "ARD-Jahresrückblick 1971", www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353544.html (21.04.2018).

⁴⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 1971, 8.

⁴⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 1971, 12.

Federal Savunma Bakanlığınca değil Federal İçişleri Bakanlığınca yayımlanmıştır. Bu kitabın özelliği ise ülke blokları arasında cereyan edebilecek olası bir askeri gerginlik sırasında tüm ülke vatandaşlarını etkileyebilecek saldırılara karşı alınacak tedbirleri açıklıyor olmasıdır.

3.5. Almanya'nın 1973-1974 UGSB'si ve Nitel Analizi

1973-74 UGSB'si "Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Güvenliği ve Silahlı Kuvvetlerin Gelişimi ile İlgili 1973-1974 Beyaz Kitabı" adıyla yayımlanmıştır. Önceki UGSB "silahlı kuvvetlerin durumu" başlığını taşıırken bu kitabın "silahlı kuvvetlerin gelişimi" adını taşıması dikkati çeken ilk husustur. Ayrıca bu kitapta Federal Başbakan ya da Federal Savunma Bakanı'nın ön sözüne de yer verilmemiştir. 1973-74 UGSB'sinde güvenlikle ilgili öne çıkan konular iki kutup arasında silahlanmanın karşılıklı olarak azaltılması ve Avrupa'da Varşova Paktı'nın askeri üstünlüğü konusundaki kaygılardır. Buradan yola çıkarak Almanya'nın silah indirimi konusundaki tutumunun bu kaygılardan kaynaklandığını söyleyebiliriz.⁴⁷

Diğer UGSB'lerde olduğu gibi bu kitapta da NATO'ya özel bir önem verilirken Avrupalı müttefiklerin NATO içinde etkinliğinin artırılmasının arzulanması ABD'nin NATO içindeki üstünlüğüne yönelik örtük bir eleştiri olarak da görülebilir. Bu bağlamda özellikle NATO ittifakının politikalarının Avrupa Topluluğu ve Avrupa Politik İşbirliği politikalarıyla bir uyum arz etmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir.⁴⁸ Nitekim Almanya bir yandan, NATO'nun 51. maddesi çerçevesinde bir savunma ittifakı olduğuna yer verirken, diğer yandan Avrupa Topluluğu, Avrupa Politik İşbirliği ve NATO içerisinde EUROGROUP'un kurulmasıyla ekonomik ve politik şartların değiştiğine dikkat çekmektedir. Bu kapsamda 1973-74 UGSB'sinde öne çıkartılan olgulardan diğeri de Batı Avrupa Birliği (BAB)'dir.⁴⁹

1973-74 Beyaz Kitabı'nda karşılaşılan diğer bir farklılık da Birleşmiş Milletler (BM) ile ilgili yorumlardır. Batı ve Doğu Almanya'nın karşılıklı olarak BM'ye üye olmalarıyla birlikte Almanya ilk kez, BM'nin dünya barışındaki rolüne ve Almanya'nın üstlenebileceği

⁴⁷ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1973/ 1974 zur Sicherheit der Bundesrepublik und zur Entwicklung der Bundeswehr*, (Bonn, 1974), 3-4.

⁴⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 4.

⁴⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 28.

sorumluluklara değinmiştir. Bu kapsamda Doğu Almanya ile yapılan Temel Antlaşma (Grundvertrag) özellikle önemsenmektedir.⁵⁰

1973-74 UGSB'sinde uluslararası politika ile ilgili yorumlar da dikkat çekicidir. Bu kez Çin'in yanında Japonya'nın da güçlerini artırmaya devam ettiğine işaret edilerek uluslararası sistemin çok kutupluluğa doğru evrildiği yönünde bir öngörüye rastlanmaktadır. Almanya'nın Avrupa'da yumuşamayı önemseydiği ve bu nedenle AGİK'e önem verildiği anlaşılmaktadır. Detant politikasının devam ettirilmesine yönelik olarak Almanya, SALT görüşmelerinin yanında Karşılıklı ve Dengeli Güç Azaltımı (Mutual and Balanced Force Reductions- MBFR) görüşmelerini de desteklediğini ortaya koymaktadır. Almanya'nın MBFR görüşmelerini desteklemesinin sebebi, SALT görüşmelerine diğer Avrupalı ülkelerin katılmazken, MBFR görüşmelerine Avrupa ülkelerinin de katılmasıdır. Almanya'nın kitle imha silahları ve nükleer teknoloji konusunda daha önceki belgelerde ortaya koymuş olduğu tutum bu kitapta da tekrarlanmıştır.⁵¹ 1973-74 UGSB'sinde öncelilere göre farklılık arz eden diğer bir konu da askerlik hizmeti ile ilgili görüşlerdir. 1974 Beyaz Kitabı'nın "silahlı kuvvetlerin gelişimi" başlığını taşıması bu konuda yeni fikirlere yer verileceğinin habercisi olarak görülmelidir. Nitekim bu kitapta silahlı kuvvetlerin durumu yerine zorunlu askerlik hizmetine duyulan ihtiyaçtan söz edilerek bunun sivil toplum ve ordu arasında oluşmuş olan kopukluğu gidereceği yönünde bir yorum taşıması da oldukça dikkat çekici bir farklılıktır.⁵² Bu kapsamda yöneticilerin zorunlu askerliğin topluma benimsetilmesi yönünde bir stratejiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. 1973-74 UGSB'sinde yer alan bilgilerden Almanya'nın savunma harcamalarında daha önceki yıllara göre bir artış olduğu anlaşılmaktadır. Daha önce Almanya'nın savunma harcamaları NATO standartları içinde yer alırken, bu kez Almanya'nın NATO üyesi ülkeler arasında ABD'den sonra ikinci sıraya yükseldiği gözlemlenmektedir.⁵³

1973-74 UGSB'sinin sembolik ve söylemsel içeriğinde yine ordu mensupları için üniformalı yurttaş kavramı tekrarlanmıştır. Ayrıca Alman silahlı kuvvetlerinin bir ittifak ordusu olduğu ileri sürülmekte, işadamları ve ordu mensuplarının yakın ilişkide olduğu bir askeri-sanayi

⁵⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 43.

⁵¹ Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 41- 46.

⁵² Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 54-55.

⁵³ Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 219.

kompleksinin de olmadığı belirtilmektedir.⁵⁴ Bu vurguda Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı öncesinden itibaren izlemeye başladığı silah sanayisine dayalı ekonomi politiğe bir atıf vardır.⁵⁵ 1973-74 UGSB'sinin yayımlandığı yıla ait uluslararası alanda yaşanan gelişmelerin başında 1973 Petrol Krizi gelmektedir. Bu nedenle, UGSB'de ilk kez enerji kaynaklarına güvenli erişimden söz edilmiştir. Ayrıca bu yıllarda Doğu-Batı Almanya yakınlaşması devam ederken ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'ın Pekin'i ziyaretiyle ABD ve Çin arasında da yakınlaşma ortaya çıkmıştır.⁵⁶ İç politikada ise koalisyon hükümetinin uyguladığı sosyal politikalara yönelik protestoların dışında önemli bir olay görülmemektedir.

3.6. Almanya'nın 1975-1976 UGSB'si ve Nitel Analizi

1975-1976 UGSB'si bir önceki ile aynı adı taşımakta ve aynı şekilde Federal Başbakan (Federal Şansölye) ile Federal Savunma Bakanı'nın ön sözü ile başlamaktadır. Bu UGSB'yi öncekilerden farklı kılan ilk husus ülke blokları arasındaki siyasal ve ideolojik karşıtlıkların ulusal güvenlik için bir tehdit olarak nitelenmesi ve ekonomik gelişmelere yer verilmesi olmuştur.⁵⁷

Güvenlik ittifakları ve uluslararası ortamla ilgili açıklayıcı analizler bakımından daha öncekilerden farklı bir görüş ortaya konulmamış fakat NATO ve Varşova Paktı arasında jeopolitik yönden bir karşılaştırmaya gidilmiştir.⁵⁸ 1975-76 UGSB'sinde Almanya'nın güvenliği BM, NATO ve AT üzerinden açıklanarak ittifak tutumu konusundaki genel çerçeve çizilmektedir. Ayrıca, NATO içinde oluşturulan EUROGROUP ile Avrupa Topluluğu içinde oluşturulan Avrupa Politik İşbirliği ve Avrupa Politik İşbirliği Konseyi Almanya'nın kendi güvenlik yapılanması bağlamında önemli kabul edilmektedir.⁵⁹

Almanya ikili ilişkiler çerçevesinde ABD, Fransa ve Büyük Britanya ile ilişkilerine özel önem atfetmektedir. Bu ülkeler arasında özellikle Avrupa çerçevesinde Fransa ile işbirliğinin

⁵⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 1974, 180.

⁵⁵ Naci Yorulmaz, *Büyük Savaşın Kara Kutusu*, (İstanbul: Kronik Kitap, 2018), 207.

⁵⁶ ARD, "ARD-Jahresrückblick 1973", www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353548.html (Erişim Tarihi: 21.04.2018).

⁵⁷ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1975/ 1976 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr*, (Bonn, 1976), 3-4.

⁵⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 3-4.

⁵⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 51-56.

bilhassa önemsendiği görülmektedir.⁶⁰ Bu yıla ait UGSB’de ekonomik verilere de sıklıkla yer veren Almanya, Petrol Krizi çerçevesinde imzalanan Washington Enerji Konferansı’na dikkat çekerek OECD çerçevesinde varılan anlaşmadan da söz etmektedir. Almanya, 1975-76 UGSB’inde ABD ve SSCB arasında devam eden SALT görüşmelerine de yer vermiştir. SALT-I Antlaşması’nın imzalanmasını olumlu karşılayan Alman hükümeti, yapılan görüşmelerin ilerletilmesi taraftarıdır. Berlin’deki durumun iyileştirilmesine ilişkin olarak ise Almanya, 1971’te imzalanan Dört Güç Antlaşması’nın kendi güvenliği açısından önemli bir adım olarak nitelendirmektedir.⁶¹

1975-76 UGSB’inde yer verilen diğer bir konu da Almanya’nın dâhil olduğu Karşılıklı ve Dengeli Güç Azaltımı İnisiyatifi’dir (MBFR). Zira SALT görüşmelerine kendisinin katılmamasından dolayı Almanya bu inisiyatifi kendi güvenliğini sağlamak için önemli addetmektedir.⁶² 1975-76 UGSB’inde; enerji ve ham madde kaynaklarına erişimin güvenceye alınması, Avrupa yumuşama politikasının sürdürülmesi, Batı ittifakının sadece bir güvenlik ittifakı olarak değil ekonomik bir ittifak olarak da görülmesi, BM, NATO ve AT üzerinden bir güvenlik stratejisi geliştirme, ikili ilişkilerde Fransa’ya verilen önem ve kitle imha silahları konusunda genel politikanın teyit edilmesi gibi başlıklar öne çıkan konulardır.

Bir önceki UGSB’de zorunlu askerlik konusu ele alınmışken bu kez Alman federal ordusunun *zorunlu askerlik ordusu* olarak nitelenmesi bu konuya verilen önemi gösteren ilginç bir örnektir. Buna karşın silahlı kuvvetlerin Alman gençlerine disiplin ve düzen getirmek için tasarlanmadığına işaret edilerek askerlik hizmetinin bir yurttaşlık görevi olduğu ayrıca vurgulanmıştır.⁶³ Önceki yıllara ait UGSB’lerde ordu ve askerlik konusunda yapılan açıklamaların akış yönü dikkate alındığında silahlı kuvvetler konusunda çekingen bir tavırdan daha belirgin ve yavaş yavaş buyurgan bir tutuma doğru evrilme görülmektedir.⁶⁴ Ordu ile ilgili bir diğer söylem ise ordunun demokratik devlet düzeninin ve bu devletin özgür toplumunun sağlam bir parçası olduğuna yöneliktir. Bu kez ordu mensupları için üniformalı yurttaşlar yerine

⁶⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 51.

⁶¹ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 74-76.

⁶² Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 77-78.

⁶³ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 167-168.

⁶⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 167-168.

yurttaşlar içerisinde bir yurttaş tanımı kullanılması demokrasi ile ilgili açıklamalarla tutarlık sağlamak adına dikkat çekici olmuştur.⁶⁵

1975-76 UGSB'sinde uluslararası ortamdaki gelişmelerle ilgili Petrol Krizi üzerinde durulmuştur. Dış politik çevrede ABD ve Kanada ile birlikte Helsinki Nihai Senedi'nin imzalanması ve AGİK'in kurulması, Federal Şansölye Helmut Schmidt'in Çin'i ziyaret etmesi, 1973 Petrol Krizi ile başlayan ekonomik krizin Almanya'yı da etkilemesi, Polonya ile imzalanan antlaşmaların yürürlüğe girmesi ve Britanya'da yaşanan ekonomik kriz önemli dış faktörler olarak öne çıkmaktadır.⁶⁶ 1975-76 UGSB'sinin yayımlandığı dönemde iç politikada bazı karışıklıklar yaşanmıştır. Federal Başbakan Willy Brandt'ın özel danışmanının Doğu Almanya ajanı olma suçlaması ile tutuklanmasının ardından Brandt, Federal Şansölyelik görevinden istifa etmiş yerine Federal Şansölyelik makamına Helmut Schmidt gelmiş fakat SPD-FDP koalisyonu devam etmiştir.⁶⁷ 1975-1976 UGSB'sinin yayımlandığı dönemde özellikle Almanya'daki ABD üslerine saldırı düzenlemesiyle ünlü sol görüşlü RAF terör örgütünün faaliyetlerini artırması ve dünyayı saran ekonomik krizin Almanya'yı da etkilemesi öne çıkmaktadır.⁶⁸

3.7. Almanya'nın 1979 UGSB'si ve Nitel Analizi

1979 UGSB'si son iki kitapla aynı ismi taşımaktadır. Federal Başbakan ve Federal Savunma Bakanı'nın ön sözlerinin yer aldığı girişte önceki kitaplarda yer alan görüşler tekrarlanmıştır. Bu kitapta öncekilerden farklı olarak küresel düzeyde Kuzey-Güney arasındaki gelişmişlik farkına ve bu durumun yaratacağı istikrarsızlığın ham madde ve doğal kaynaklara erişim konusundaki getirdiği riske ve dolayısıyla fiili durumun Almanya'nın ulusal güvenliğine yönelik tehdit boyutuna dikkat çekilmektedir.⁶⁹ Bu açıklamalar Almanya'nın uluslararası politikaya yönelik giderek artan ilgisini ve bunu ulusal güvenlikle temellendirilmesini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

⁶⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 1976, 141-150.

⁶⁶ ARD, "ARD-Jahresrückblick 1975", www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353550.html (21.04.2018); ARD, "ARD-Jahresrückblick 1976", www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung220134.html (21.04.2018).

⁶⁷ Thomas Brechenmacher, *Die Bonner Republik: Politisches System und Innere Entwicklung der Bundesrepublik*, (Berlin: Bebra Verlag, 2010), 98.

⁶⁸ ARD, "ARD-Jahresrückblick 1975", www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353550.html (21.04.2018).

⁶⁹ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1979 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr*, (Bonn, 1979), 3.

Almanya tarafından ortaya konulan bir diğer husus ise artık iki kutuplu dünya düzeninin tartışmaya açık olduğudur. Bir diğer deyişle, Almanya dünyadaki farklı güç merkezlerinin ortaya çıkmasıyla gelecekte iki kutuplu dünya düzeninin var olmayacağı tahmininde bulunmaktadır. Bu gelişmelerin Almanya'ya yeni sorumluluklar yükleyeceği konusundaki saptama ise savunmaya dayalı politikanın proaktif bir politikaya evrilmesinin açık işaretlerini taşır.⁷⁰ Bununla birlikte ABD'nin Batı ittifakındaki önemine ve Avrupa'nın ABD'nin nükleer korumasına olan ihtiyacına olan vurgu azalmadan devam etmektedir. Almanya, Fransa'nın NATO'daki rolü tartışmalı olsa dahi, ortak savunma için Fransa'yı önemli bir ortak olarak görmektedir. Ayrıca, Fransa ile işbirliği Avrupa'nın inşasında önemli bir faktör olarak kabul etmektedir.⁷¹ Avrupa'da birliğin inşasında Avrupa Topluluğu üyeleri arasındaki ekonomik bütünleşme ve siyasi işbirliğinin Avrupa Birliği oluşturulana kadar artması gerektiğine bu UGSB'de yer verilmektedir. Bu bağlamda Avrupa Politik İşbirliği inisiyatifine de değinilmektedir.⁷²

Almanya BAB'ı da özellikle yardım yükümlülüğü, Britanya ordularının Almanya'da konuşlanmasının bu yapı sayesinde sağlanması ve Almanya'nın kitle imha silahları üretmeyeceğinin denetlenmesi bağlamında önemli kabul etmektedir. Güvenlik politikasını hayata geçiren platformlardan biri olarak NATO içerisinde oluşturulan EUROGROUP 1979 UGSB'sinde de yerini almıştır.⁷³ Ulusal silahlanma politikasına ilişkin olarak Almanya, devlet sektörü seviyesinde bir silahlanma otonomisi oluşturmayacağını belirtmektedir. Silah ihracatıyla ilgili olarak silahları yalnızca NATO ittifakı içerisinde yer alan ülkelere ihraç ettiğine ve silah ihracatının toplam ihracattaki payının yüzde 0,7'yi asla aşmadığına değinmektedir.⁷⁴

1979 UGSB'sinde yumuşama politikasının bir parçası olarak Almanya'nın Polonya, Çekoslovakya ve Alman Demokratik Cumhuriyeti (Doğu Almanya) ile yaptığı anlaşmalara ve Berlin üzerine yapılan Dört Güç Antlaşması'na yer verilmiştir. Ayrıca Doğu Bloğu ülkeleri ile

⁷⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 9.

⁷¹ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 23.

⁷² Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 27-28.

⁷³ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 29.

⁷⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 38.

ekonomik ilişkilerin artırılmasını da içeren “komşuluk politikası” da 1979 UGSB’inde yer almıştır.⁷⁵

Almanya bu UGSB’de diğerlerinde farklı olarak NATO ve Avrupa Politik İşbirliği platformlarıyla birlikte Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda ile birlikte silahlanma, güvenlik ve güç dengesine ilişkin toplantılar gerçekleştirdiğine yer vermiştir.⁷⁶ 1979 UGSB’inde Kuzey sanayi ülkelerinin üçüncü dünya ülkelerinin ham maddelerine bağımlı olduğunu dile getiren Almanya gelişmekte olan ülkelerin iç istikrarına değinerek, ikmal güvenliği ve çıkar dengesinden söz etmektedir. Böylece Almanya’nın Kuzey-Güney diyalogundaki hedefi de ortaya çıkmış olmaktadır.⁷⁷ 1979 UGSB’inde de *üniformalı yurttaşlar* kavramı kullanılmaya devam edilirken ordunun haksızlıklarla mücadele edebilmesi için ordu mensuplarına yoğun bir politik eğitim verilmesi gibi ilginç ve muğlak bir öneri yer almıştır. Ordu ve gelenek adıyla açılmış bir başlıkta Almanya’nın tarihsel bağlarına, zor zamanların üstesinden gelme yeteneğine, yaşadığı tarihsel trajedilere rağmen demokrasiye evrilmeye devam ettiğine dikkat çekilmiş ve konu ordunun bu tarihsel yansımayla uygun bir konum alması gerekliliğine bağlanarak kapatılmıştır.⁷⁸

Zorunlu askerlik konusuna bu kitapta da değinilmiş ve zorunlu askerlik hizmetini gerçekleştirenlerin toplam ordu mensuplarının %45’ini oluşturduğuna yer verilmiştir. 1979 Beyaz Kitabı’nın yayımlandığı dönemde petrol fiyatlarının sürekli artış göstermesi, Almanya’nın NATO ile Almanya’ya karadan karaya atılan füzelerin yerleştirilmesi ile ilgili antlaşmaya varması ve bu duruma SSCB’nin karşı tepkisi, Avrupa Birliği oluşturma yolunda Avrupa Parlamentosu’nun ilk kez doğrudan seçim gerçekleştirilmesi gibi olaylar uluslararası alanda öne çıkan gelişmelerdir.⁷⁹

1979 Beyaz kitap SPD-FDP koalisyonu döneminde, SPD’li Helmut Schmidt’in Federal Şansölye olduğu sırada yayımlanmıştır.⁸⁰ Ayrıca bu dönemde özellikle petrol piyasalarından

⁷⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 42-43.

⁷⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 58.

⁷⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 90.

⁷⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1979, 189-193.

⁷⁹ ARD, “ARD-Jahresrückblick 1979”, www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung229138.html (21.04.2018).

⁸⁰ Bundeskanzlerin, “Bundeskanzler seit 1949”, https://www.bundeskanzler.n.de/Webs/BK?n/DE/Kanzleramt/Ze?tstrahl/ze?tstrahl_kanzler_node.html (21.04.2018).

kaynaklı darboğaz ve buna bağlı grev ve protesto gösterileri iç politikada ön plana çıkmaktadır.⁸¹

3.8. Almanya'nın 1983 UGSB'si ve Nitel Analizi

1983 yılında yayımlanan Beyaz Kitap "Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Güvenliği ile İlgili Beyaz Kitap" adını taşımaktadır. Bu kitapta farklı olarak başlıkta ordu ile ilgili bir vurgu yer almamaktadır. Böylece Almanya tarafından yayımlanan birçok Beyaz Kitap'ın aksine bu yıla ait kitapta silahlı kuvvetlerin gelişimine yer verilmemiştir. Federal Başbakan ve Federal Savunma Bakanı'nın ön sözlerinin yer aldığı bölümde diğer kitaplarda yer alan ittifakla ilgili düşüncelere yer verilirken Avrupa'nın birleşmesi ile ilgili herhangi bir yorum ya da düşünceye yer verilmemiş fakat Helsinki Nihai Senedinden ve sonrasında oluşturulan AGİK'ten söz edilmiştir.⁸²

Almanya caydırıcılık politikasına yönelik desteğini bu UGSB'de bir kez daha dile getirmiş, AT kapsamında Fransa ile olan ilişkilere yeniden değinmiş ve Batı ittifakı içinde ABD'den sonra gelen ekonomik gücünden söz ederek bazı ekonomik alanlarda daha fazla rol alabileceğine değinmiştir. Böylece Almanya, ekonomik gücüyle Batı ittifakı içerisinde kendisine daha fazla yer açmaya istekli görünmektedir.⁸³

Almanya dış ve güvenlik politikasının dayandırıldığı güç dengesinin korunması gerektiği yönündeki görüşlerini bu kitapta da tekrarlamıştır. Bu nedenle 1983 UGSB'sinde SSCB ve Varşova Paketi'nden algılanan tehditlere daha geniş bir şekilde yer verilmiştir.⁸⁴

1983 UGSB'sini farklı kılan özelliklerden bir diğeri de stratejik yorumlarda Çin gibi yeni güçlerin ve OPEC gibi kuruluşların uluslararası politikadaki ağırlıklarının arttığına yönelik saptamadır. Özellikle hammadde sağlama konusunda OPEC'in pazarlık avantajına sahip olduğuna dikkat çekilmekte Asya-Pasifik'te ise ASEAN gibi bölgesel örgütlenmelerin gücünü artırdığından söz edilmektedir. Kitabın kalan bölümlerinde daha önceki yıllarda yayımlanan UGSB'lerde olduğu gibi küresel Kuzey-Güney sorunlarına, silahlanmanın kontrolüne

⁸¹ ARD, "ARD-Jahresrückblick 1979", www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung229138.html (21.04.2018).

⁸² Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1983 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland*, (Bonn, 1983), 4.

⁸³ Bundesministerium der Verteidigung, 1983, 4.

⁸⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 1983, 6.

değnilmiş, Almanya'nın diğer tüm ülkelerden daha fazla ihracata, yabancı pazarlara ve serbest ticarete ihtiyaç duyduğu dile getirilmiştir.⁸⁵ Almanya'nın son birkaç Beyaz Kitap boyunca ekonomik kaynaklar ve ham maddeye olan ihtiyacının vurgulanması dikkat çekicidir. Çin'in uluslararası alanda yükselen bir güç olduğuna dikkat çekilen 1983 UGSB'sinde SSCB'nin Afganistan'ı işgalinden sonra Körfez bölgesinin öneminin arttığı düşüncesine de yer verilmiştir.⁸⁶

Almanya'nın 1983 UGSB'sinde silahsızlanma politikasına yönelik inisiyatiflere geniş bir şekilde yer verdiği görülmektedir. Örneğin bu bağlamda, SALT, START, MBFR, KAE (Avrupa'da Güven ve Güvenlik İnşa Edici Önlemler ve Silahsızlanma Konferansı) ve BM içerisinde Silahsızlanma Komisyonu da dâhil olmak üzere çeşitli inisiyatifler desteklenmektedir. Almanya ayrıca BAB tarafından kendisine yönelik gerçekleştirilen denetimlerin devam ettiğinden söz etmektedir.

1983 UGSB'sinde dikkat çeken bir söylem olarak Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Almanların ulaştığı en ileri devlet formu olduğuna yönelik bir iddia yer almaktadır. Otuz beş yıldır demokratik ve sosyal istikrara sahip bir ülke olarak bunun Almanya tarihinde daha önce hiç yaşanmadığı ileri sürülmüştür. Bu kapsamda Almanya kaynaklı bir savaşın tekrarlanmayacağı konusu 1975-1976'dan sonra 1983'te de tekrarlanmış oluyor. Bu kapsamda Alman ordusunun bir "ittifak ordusu" olarak yapılandırıldığına dikkat çekilmiştir. Almanya ABD ile olan askeri işbirliğine bu kez daha içsel ve duygusal bir tanımlama getirmiştir. Bu kapsamda Almanya'da konuşlanmış bulunan ABD askerlerinin adeta "Bundeswehr askerleri" gibi Almanya'nın özgürlüğünü koruduğu ileri sürülmüştür.⁸⁷

1983 UGSB'sinde ekonomik, sosyal ve politik açıdan giderek güçlenen bir Almanya sezilirken Almanya ABD ve Fransa'dan farklı olarak yaptığı silah ihracatından daha fazla yardım yaptığını ve NATO'yu sadece bir ittifak değil değerler topluluğu olarak gördüğünü, ABD ile olan dostluğunun Alman güvenlik politikasının temelini oluşturduğunu ileri sürerek değişen duruma karşın bir güvence oluşturmaya çalışmıştır. Hatta bu konuda bir anket verisine

⁸⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 1983, 43.

⁸⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 1983, 68.

⁸⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 1983, 14.

yer vererek Alman toplumunun da ülkede bulunan ABD askerlerinin barış ve istikrarın vazgeçilmez bir parçası olarak algıladığı görüşlerine yer verilmiştir.⁸⁸

1983 UGSB'sinin yayımlandığı yıl uluslararası ortamda SSCB'nin Polonya'ya olan baskısı ve Afganistan'ı işgali devam etmektedir. Almanya'nın bu gelişmelerden rahatsız olduğu ve bu yönde bir tehdit algıladığı 1983 UGSB'sine yansımıştır. İç politikada ise Helmut Kohl'ün Federal Başbakanlığı devam etmekte fakat ekonomi konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Ayrıca Almanya'ya yeni karadan karaya atılan füzeler yerleştirilmesi geniş halk kesimlerince protesto edilmiştir.

3.9. Almanya'nın 1985 UGSB'si ve Nitel Analizi

1985 Beyaz Kitabı "Ordunun (Bundeswehr) Durumu ve Gelişimi" adıyla yayımlanmıştır. Dolayısıyla bu 1985 Beyaz kitabı sadece ordu ile ilgili konulara yoğunlaşması ve kalınlığıyla dikkat çekicidir. Federal Şansölyenin ve Federal Savunma Bakanı'nın hitaplarının ön söz olarak yer aldığı kitapta Avrupa yumuşama politikası ve AGİK hakkında yapılan açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca diğerlerinden farklı olarak bu Kitapta İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ilk kez Almanya'nın Avrupa ve NATO dışında ikili anlaşmalar temelinde bir güvenlik politikası izleyebileceği açıkça ifade edilmiştir.⁸⁹ Bununla birlikte SSCB'ye karşı ABD olmaksızın bir güç dengesi oluşturamayacağını farkında olan Almanya, kendisi için klasikleşen ABD, AT ve Fransa ile olan ilişkilerine verdiği önemi yinelemekten geri durmamıştır.

Almanya 1985 UGSB'sinde Doğu komşuları ile olan ilişkilerini geleneksel Ostpolitik (Doğu Politikası) kavramı üzerinden açıklarken, Avrupa detantına ve bu vesile ile Avrupa'da Güven ve Güvenlik İnşa Edici Önlemler ve Silahsızlanma Konferansına verdiği önemi yinelemiştir.⁹⁰ Yine bu kitapta diğerlerine göre farklı olan önemli bir açıklama da Alman Silahlı Kuvvetleri'nin konvansiyonel yapılanmasını tamamladığı yönündeki deklarasyondur.⁹¹

⁸⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1983, 132.

⁸⁹ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1985 zur Lage und Entwicklung der Bundeswehr*, (Bonn, 1985), 14.

⁹⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 1985, 20.

⁹¹ Bundesministerium der Verteidigung, 1985, 27.

1985 UGSB’inde yer alan açıklamaların satır aralarında Almanya’nın karşılıklı bloklar arasında nükleer güçlerin azaltılmasını aslında ABD’ye olan bağımlılığın azaltılması için gerekli görüldüğü anlaşılmaktadır. Fakat bu politikasının gerekçesini Avrupa’da bir akut çatışmanın artık vuku bulmayacağını düşünmesine dayandırmıştır.⁹² Almanya’nın jeopolitik konumunun Avrupa için taşıdığı öneme dikkat çekilen 1985 UGSB’inde Almanya’nın ekonomik gücünün bu jeopolitiği desteklediği önemle açıklanmıştır. Genel olarak Almanya’nın ulusal güvenliğinin bir ittifak politikası olduğu, ordunun da bir ittifak ordusu olduğu tekrarlanmış, bununla birlikte Alman tarihinde ilk kez özgür ülkelerin yer aldığı bir ittifakta Alman ordusunun hizmet verdiğine dikkat çekilmiştir.⁹³ 1985 UGSB’sinin yayımlandığı sırada SSCB’de Komünist Parti Genel Sekreteri Gorbaçov tarafından bazı reformlar uygulamaya konulmuş olsa da bu kitapta SSCB tehdidine geniş bir şekilde yer verilmiştir. İç politikada ise Helmut Kohl hükümeti göreve devam ederken ekonomide toparlanma yaşanmaya başlamıştır.⁹⁴

3.10. Almanya’nın 1994 UGSB’si ve Nitel Analizi

1994 Beyaz Kitabı “Federal Almanya Cumhuriyeti’nin güvenliği ve Almanya Federal Silahlı Kuvvetlerinin Durumu ve Geleceği” adını taşımaktadır. 1994 Beyaz Kitabın yayınlanmasına kadar geçen sürede uluslararası alanda önemli gelişmeler yaşanmıştır. SSCB’nin reform çabalarının başarısız olması üzerine 1989’da Doğu Avrupa ülkelerinde komünist partiler iktidarlarını kaybetmeye başlamışlar, Berlin duvarı yıkılmış ve SSCB ekonomik yardım alma umuduyla iki Almanya’nın birleşmesine onay vermiştir. Fakat Almanya’nın verdiği borçlar hızla bir çöküşe doğru giden Sovyetler Birliği’ni kurtarmaya yetmemiş ve 1991’e gelindiğinde Sovyetler Birliği kendiliğinden çökerek Soğuk Savaş sona ermiştir.⁹⁵ Bu nedenle 1994 UGSB’sinin ön sözünde eski Varşova Paktı üyesi ülkelerin liberal demokrasi ve piyasa ekonomisine entegre edilmesinin gerekliliğinden ve Doğu Avrupa’da

⁹² Bundesministerium der Verteidigung, 1985, 36.

⁹³ Bundesministerium der Verteidigung, 1985, 316.

⁹⁴ARD, “ARD-Jahresrückblick 1985”, www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353558.html (21.04.2018).

⁹⁵ Best vd., *20. Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 516.

işleyen bir demokrasi kurulması için ortaya çıkan yeni görev alanlarında Alman Silahlı Kuvvetleri'nin de görev alabileceğinden söz edilmiştir.⁹⁶

Federal Savunma Bakanı ise ön sözde, Almanya'nın birleşmesinin ardından Alman Silahlı Kuvvetleri ile ilişkin olarak Doğu Almanya ordusunu tasfiye etme, silahlı kuvvetlerin personel sayısını 1/3 oranında azaltma ve yerine göre Federal Almanya ordusunu (Bundeswehr) konuşlandırıp yeni görevler verme gereklerine değinerek ordu mensuplarının sayısının üst sınır olan 370 bin kişide sabitleneceğinden söz etmektedir. Ayrıca, değişen uluslararası politik koşulların ortaya çıkardığı üzere Almanya'nın artan uluslararası sorumluluğunu üstlenmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Devamında Almanya'nın NATO ittifakı içerisindeki işbirliğinin devam etmesi, Avrupa savunmasını oluşturmak için Fransa ve diğer ortaklarla işbirliği gibi artık klasik hale gelen ifadeler yer almıştır.

1994 UGSB'sinde diğerlerinden farklı olarak ordunun Kamboçya, Irak, Yugoslavya ve Somali'de görev aldığına dikkat çekilerek Alman silahlı kuvvetlerinin İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez yurtdışında görevlendirildiği hatırlatılmaktadır.⁹⁷

Bu girişten de anlaşılacağı gibi Soğuk Savaş'ın ardından Almanya çok önemli fırsatlar yakalayarak özgüvenini artırmıştır. Nitekim bu özgüven iki Almanya'nın birleşmesinin ardından ortaya çıkan sorunları çözmek konusunda istekli olma ve inisiyatif alma şeklinde kendini göstermektedir. Ayrıca post-Sovyet dönemde Doğu Avrupa'dan artık bir tehdit algılamadığını belirtmesi Almanya'nın güvenlik politikası konusunda bir revizyona gittiğinin göstergesidir.⁹⁸ Fakat yine de Almanya saldırgan bir tutum izlemeyeceği, kitle imha silahları edinmeyeceği ve Batılı müttefikleriyle birlikte hareket edeceği konusundaki taahhütlerini tekrarlamıştır.

1994 UGSB'sinin ilerleyen sayfalarında Avrupa'da ortaya çıkan yeni uluslararası düzen nedeniyle Almanya'nın, kendisine hedef olarak Avrupa bütünleşmesini derinleştirmeyi ve genişletmeyi, transatlantik işbirliğini sağlamlaştırmayı ve Avro-Atlantik kurumlarını daha da geliştirmeyi seçtiğini anlamaktayız. Ayrıca Almanya, politik ve ekonomik gücü sebebiyle hem

⁹⁶ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 1994 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Lage und Zukunft der Bundeswehr*, (Berlin, 1994), V–VII.

⁹⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, VIII-IX.

⁹⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 23.

Avrupa'daki hem de dünyadaki gelişmelerle ilgili artık daha fazla sorumluluk alması gerektiği kanaatindedir.⁹⁹

Almanya 1994 UGSB'sinde geleneksel güvenlik sorunlarının yanı sıra sellerden, kıtlığa kadar geniş bir alanı güvenlik politikasının yeni koruma alanları olarak ve bu konularda uluslararası çapta sorumluluk üstlenebileceğini ilan etmiştir.¹⁰⁰ Almanya'nın tanımladığı bu yeni tehditler ve koruma alanları BM'in 1994'de yayımladığı İnsani Kalkınma Raporu'nda yer alan yeni güvenlik tanımı ve tehdit sınıflandırması ile uyum içindedir.

Almanya'nın 1994 UGSB'sinde değindiği bir başka konu ise Soğuk Savaş döneminden farklı olarak ticaret, ekonomi, teknolojik inovasyon, yeni pazarlar ve kaynaklar için mücadelede ortaya konulacak ulusal gücün askeri güçten daha önemli olduğunu savunmasıdır. Bu çerçevede, Almanya aslında Soğuk Savaş döneminden bu yana izlediği dış ve güvenlik politikasının Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra kendisini daha avantajlı bir konuma getirdiğini de zımnen kabul etmektedir.¹⁰¹ Avrupa kıtasını ilgilendiren anlaşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözümünde AGİT'in önemine değinen Almanya, özellikle Moldova, Gürcistan, Ermenistan-Azerbaycan ve Tacikistan'da ortaya çıkan etnik çatışmalarda AGİT'in etkin bir rol oynayabileceğini düşünmektedir.¹⁰²

Soğuk Savaş sonrası Avrupa'daki jeopolitik dengesizliklere de değinen Almanya Batı Avrupa'nın göreceli olarak iyi durumda olmasına rağmen Avrupa'nın doğusunda yaşanan gelişmelerin aynı yönde seyretmemesinden endişe duymuşa benzemektedir. Bu kapsamda, ABD ile işbirliğini geliştirerek Orta ve Doğu Avrupa'da bağımsızlığını kazanan ülkelerin işleyen bir Avrupa sistemi içerisine dâhil edilmesini ve liberal ekonomik sisteme uyum sağlamalarını önemli görmektedir. Bu konuda Almanya'nın öncelikle vurguladığı iki ülke Rusya Federasyonu ile Ukrayna'dır. AB ve NATO'nun bu ülkelere rağmen değil bu ülkelerle birlikte bir güvenlik politikası izlemesi gerektiğini vurgulayan Almanya'nın bu çıkışı ile kara Avrupa'sında kendine güvenli bir alan oluşturmayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Özellikle

⁹⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 24.

¹⁰⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 25.

¹⁰¹ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 25.

¹⁰² Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 25-26.

Yugoslavya’da yaşanan etnik çatışmalar hakkındaki kaygılarından Almanya’nın bu güvenlik vizyonunu anlamak mümkündür.¹⁰³

Küresel ekonomi konusunda daha önceki UGSB’lerde dile getirilen küresel Güney ve Kuzey tartışmalarına tekrar yer verilmiştir. Bunun yanı sıra 1994 UGSB’sinde Almanya’nın jeopolitik ilgisini oldukça geniş bir alana yaydığını fark etmek zor değildir. Bu kapsamda Beyaz Kitap’ta Akdeniz’in ticari önemine; Japonya, Çin, Hindistan ve Asya-Pasifik’te ortaya çıkan ASEAN da dâhil olmak üzere yükselen yeni güç odaklarının dünyayı çok kutupluluğa doğru sürüklediğine ve Asya-Pasifik bölgesinde istikrarın ise ekonomik bir güç olarak Almanya’nın çıkarlarına olacağına dikkat çekilmektedir.¹⁰⁴ 1994 UGSB’sinde daha önceki beyaz kitaplarda vurgulanan NATO, BAB ve AB ile ilgili görüşler yinelenirken bu kez diğerlerinden farklı olarak BM’ye geniş yer verilmiştir. Önce BM’nin çatışma çözümü çabalarından (peace-making, peace-keeping, peace-enforcement) söz eden ve BM çatısı altında gerçekleştirilen yardım faaliyetlerine, destek verdiğini açıklayan Almanya, çarpıcı bir biçimde önce BM Güvenlik Konseyi (BMGK)’nin güçlendirilmesini ve ardından BMGK’da Daimi Üye olmayı talep etmektedir. Bu talebini dile getirirken diğer gelişmekte olan ülkelerden de BMGK’ya daimi üye seçilebileceğini ileri sürerek aslında kendi talebini meşru bir zemin içinde güçlendirmek istemiştir.¹⁰⁵

1994 UGSB’sinde Almanya, Fransa ile olan dostluğunu önemseydiğini belirtirken her iki ülkeyi Avrupa’daki bütünleşmenin motoru olarak görmektedir. Ayrıca bir yandan silah ihracatı konusunda daha önce deklare etmiş olduğu kısıtlara riayet edeceğini, kimyasal silahlar konusunda 1993 Paris Antlaşmasına destek verdiğini açıklarken diğer yanda Fransa ile birlikte ortak silahlanma zemininin oluşturulabileceği fikrini ileri sürmektedir.¹⁰⁶ Almanya’nın Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi (NW) Antlaşması’na, Nükleer Silahların Taşınmasının Kontrolü Rejimi’ne, SALT-I, SALT-II ve INF Antlaşmalarına destek verdiğini

¹⁰³ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 32.

¹⁰⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 38.

¹⁰⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 67-69.

¹⁰⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 62-79.

belirttiği bu kitapta AGİT çatısı altında kurulan ve silahların kontrol edilmesi görüşmelerinin yürütüldüğü Güvenlik İşbirliği Forumu'na olan desteğini de vurgulamaktadır.¹⁰⁷

Güvenlik konusunda 1994 UGSB'sinde gözlemlenen farklılıklar arasında dikkat çekenlerden biri önceden ordunun varlık nedeni ve öncelikli görevi savunma ile sınırlandırılırken bu kez orduya kriz yönetimi ve çatışmaların önlenmesi gibi bir görevin yüklenmesidir. Dolayısıyla Almanya'nın Soğuk Savaş dönemindeki güvenlik vizyonunu revize ederek orduyu dış politikanın bir aracı olarak gördüğünü söyleyebiliriz. Nitekim Almanya Federal Anayasa Mahkemesi (Bundesverfassungsgericht) Bundeswehr'in yurtdışında görevlendirilebileceğine karar vermiştir.¹⁰⁸ Semboller ve söylemsel açıdan 1994 UGSB'sinde dikkat çeken nokta Almanya'nın Avrupa'nın güvenliği için uluslararası sorumluluğunun arttığını, merkezi rolünden, potansiyelinden ve tarihinden dolayı kendisine yönelik büyük beklentiler olduğunu ileri sürmesi, hatta Almanya tarihten ders çıkardığını ve aktif bir uyum politikası ile uluslararası işbirliğini devam ettireceğini belirtmesidir.¹⁰⁹ Bununla birlikte ordu mensupları için *uniformalı yurttaş* retoriğini kullanmaya devam etmiştir. Ayrılan iki Alman devletinin ardından Almanya Demokratik Cumhuriyeti ya da diğer bir deyişle Doğu Almanya ordusunda görev yapmış askerlerin Almanya Federal Silahlı Kuvvetleri mensuplarıyla şu düşüncüyü paylaştığı da iddia edilmektedir: "*Hepimiz Almanız ve biz bir milletiz*".¹¹⁰

3.11. Almanya'nın 2006 UGSB'si ve Nitel Analizi

2006 Beyaz Kitap özel bir başlık içermemektedir. Girişte ise bu kitabın yayımlanmasının ardındaki itici nedenin uluslararası alanda yaşanan önemli değişiklikler olduğu belirtilmiştir.¹¹¹ Federal Şansölye ve Federal Savunma Bakanı'nın ön sözleriyle başlayan Beyaz kitapta Şansölye, Almanya'nın uluslararası politikada ağırlığının her geçen gün arttığına, bu nedenle Almanya'nın uluslararası politikada daha fazla sorumluluk alması gerektiğine dikkat çekmektedir. Nitekim bu kapsamda Balkanlar'da, Afganistan'da, Lübnan'da, Afrika'da ve Kafkaslar 'da Almanya'nın da destek verdiği uluslararası

¹⁰⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 81-83.

¹⁰⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 95.

¹⁰⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 42.

¹¹⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 1994, 21.

¹¹¹ Bundesministerium der Verteidigung, *Weißbuch 2006 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr*, (Berlin, 2006), 8.

operasyonlara yere verilmiş ve Almanya'nın uluslararası görünürlüğüne her geçen gün arttığına dikkat çekilmiştir. Bu çerçevede Şansölyenin Alman ordusunun bir operasyon ordusu haline dönüştürülmesinin lüzumuna işaret etmesi oldukça dikkat çekicidir. ¹¹²

2006 USB'sinde Almanya'nın algıladığı tehditler: Uluslararası terörizm, kitle imha silahlarının yayılması, bölgesel çatışmalar, devletlerin istikrarsızlaşması ve devletler içinde şiddetin yaygınlaşması ile organize suçlar olarak sıralanmaktadır. Bu kapsamda yeni güvenlik stratejisinin politika araçları çatışma tanıma, çatışma önleme ve çatışma çözümü olarak sıralanmıştır. Daha önceki UGSB'lerde de yer verildiği gibi Almanya, AB'yi, NATO'yu, BM'yi ve AGİT'i güvenlik stratejisi hedeflerine ulaşabileceği araçlar olarak görmektedir.¹¹³ Federal Ordu'nun yurtdışında görevlendirilmesi 1990'lı yıllarda hararetli tartışma konusuyken 2006'da dış görevler konusunda daha özgüvenli bir yaklaşım ortaya konulduğu görülmektedir. Almanya, Avrupa Savunma Ajansı'nı, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasının önemli bir parçası olarak görmekte ve bu kapsamda bir Avrupa Güvenlik Stratejisi oluşturulduğunu vurgulamaktadır. Yine bu kapsamda Almanya Avrupa'nın bütünleşmesi ve AB'nin Orta Avrupa, Güney Kafkasya, Orta Asya ve Akdeniz Bölgesi ile "komşuluk politikasını" ve Rusya ile güvenlik işbirliği geliştirilmesini ulusal güvenlik stratejisinin önemli bir parçası olarak görmektedir. ¹¹⁴Daha önceki UGSB'lerde zorunlu askerlik uygulamasına değinen Almanya bu uygulamanın devam edeceğine ordunun operasyonel yapısının ise değişen koşullar bağlamında biçimleneceğine işaret etmektedir.¹¹⁵ Almanya tarafından bu UGSB'de özellikle Soğuk Savaş döneminde sıklıkla anılan caydırıcılık politikasının değiştiğine bu politikanın artık devletlere karşı değil devlet dışı aktörlere karşı izleneceğine yer verilmiştir.¹¹⁶ Bir ekonomik güç olarak refahın ham maddelerin, malların ve fikirlerin serbest dolaşımına bağlı olduğuna değinen Almanya, dünya ticaretinde serbest ticaret ve serbest dolaşım taraftarı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, enerjiye ulaşımın güvenli hale getirilmesinin stratejik öncelikleri

¹¹² Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 9.

¹¹³ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 8.

¹¹⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 10.

¹¹⁵ Fakat Alman ordusunda zorunlu askerlik yapanların sayısı giderek azalmış bu nedenle 2011 yılında zorunlu askerlik uygulaması askıya alınmıştır. Ayrıntılı bilgi için; Timothy Jones, "Germany to Suspend Compulsory Military Service", <https://www.dw.com/en/germany-to-suspend-compulsory-military-service/a-6315122> (25.04.2018).

¹¹⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 2006,17.

arasında olduğuna yer vermektedir. Ayrıca Almanya ilk kez 2006 UGSB'sinde siber güvenliğe yer vermiştir.¹¹⁷

Almanya 2006 UGSB'sinde algıladığı tehditler bağlamında mülteci akımlarını, yasa dışı göçü ve dini radikalizmi önemli güvenlik sorunları olarak sıralamış, özellikle çatışma bölgelerinden gelen göçmenlerin sorunlarını Avrupa'ya taşıyabileceğinden endişe duyduğunu dile getirmiştir. Daha önceki UGSB'lerde sıkça anıldığı üzere Almanya uluslararası alanda çok taraflılık politikası izlediğine yer vermektedir. Bu bağlamda güvenlik politikasını BM, NATO, AB, IMF, Dünya Bankası ve G8 gibi uluslararası ve ulusüstü kurumlar üzerinden şekillendirdiğine vurgu yapmaktadır.¹¹⁸

Almanya NATO çerçevesinde izlenen politikalar bağlamında özellikle Rusya ve Ukrayna ile kurulan ilişkilerin ve işbirliğinin önemli olduğunun altını çizmektedir. Almanya'nın bu düşüncesinin özellikle bu iki ülkenin Kara Avrupası'na doğrudan etki edebilmesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Almanya, aynı zamanda, Rusya'nın önemli bir enerji sağlayıcısı ve ekonomik ortak olması sebebiyle bu ülke ile yapıcı ilişkiler kurulması taraftarıdır.¹¹⁹ Almanya, AB'nin başarılı bir bütünleşme girişimi olmasıyla ilgili olarak Fransa ile işbirliğini önemsemektedir. Alman-Fransız ortaklığıyla ilgili olarak iki ülke arasında Alman-Fransız Savunma ve Güvenlik Konseyi kurulduğuna ve iki ülke ilişkilerinin Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın (AGSP) geliştirilmesinde önemli olduğuna değinilmektedir. İngiltere ise Fransa kadar üzerinde durulmamakla birlikte önemli bir ortak olarak zikredilmektedir.¹²⁰ Almanya, AGSP ile ilgili olarak bu politikanın amacının bir Avrupa ordusu oluşturmak olmadığını dile getirmektedir. Almanya böyle bir ordu oluşturmanın NATO'ya alternatif teşkil ettiğinin farkında olarak aksi durumda ortak bir Avrupa ordusu oluşturulması projesinin ABD tarafından sabote edileceğinden endişe ediyor görünmektedir. AGİT'in faaliyetlerine de değinen Almanya, bu örgütün faaliyetlerini çatışma önleme ve çatışma arabuluculuğu çerçevesinde değerlendirerek kendi güvenlik stratejisine eklemektedir. 2006 UGSB'sinde BM'ye de yer veren Almanya 1994'de BMGK'ya Daimi

¹¹⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 19.

¹¹⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 24.

¹¹⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 55-56.

¹²⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 38.

Üye olma isteğini BM'nin reforma tabi tutulması gerektiği eleştirisi ile birlikte bu kitapta da tekrarlamaktadır.¹²¹

Almanya'nın izlediği bölgesel stratejiler içinde Orta Doğu da önemli yer tutmaktadır. İsrail'in varlık hakkını tanıdığını belirten Almanya için Orta Doğu sadece enerji kaynakları açısından değil bölgesel sorunlar açısından da önem taşımaktadır. Çin, Japonya ve Hindistan ise Almanya tarafından dünya politikasına etki eden önemli siyasi ve ekonomik aktörler olarak zikredilmekte ve bu nedenle ikili ilişkilere önem verilmektedir.¹²²

2006 UGSB'sinde NATO Alman güvenlik ve savunma politikasının “en güçlü çapası” olarak görülmektedir. Alman ordu mensupları için *üniformalı yurttaşlar* deyişi (mottosu) devam etmekte, zorunlu askerlik desteklenmekte, Prusya vurgusu ile Alman kara ordusunun itibarına tarihsel olarak atıfta bulunulmakta ve Hitler dönemi görmezden gelinerek Nasyonal Sosyalist rejim yerilmektedir.¹²³ 2006 UGSB'sinin yayımlandığı yıllarda uluslararası ortamda Irak Savaşı devam ederken Alman ordusu Afganistan'da görev üstlenmiştir. İç politikada ise CDU-CSU ve FDP koalisyonu devam etmekte, Federal Şansölyeliği ise Angela Merkel yürütmektedir. Radikal sağın yükselişe geçmesi ise kamuoyunda sıklıkla tartışılan iç faktörlerden biri olarak ön plana çıkmaktadır.¹²⁴

3.12. Almanya'nın 2016 UGSB'si ve Nitel Analizi

2016 yılında yayımlanan UGSB'nin adı “Güvenlik Politikası ve Ordunun Geleceği ile İlgili 2016 Beyaz Kitabı”dır. Federal Başbakan'ın yazmış olduğu ön sözde 2016 yılı “dünyanın kargaşa içerisinde” olduğu bir yıl olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda Başarısız Devletlerin (Failed States) neden olduğu sorunlar ve “İslamcı terörün” Avrupa'yı doğrudan etkilediğine dikkat çekilmektedir. Siber tehditlere de yer verilen bu kitapta anılan tehditler için sivil-asker işbirliğinden söz edilerek güvenlik konusunda ilk kez vatandaşlardan bir beklenti içine girilmiştir. Federal Savunma Bakanı ise hibrit savaşlardan, transnasyonal terörden ve siber

¹²¹ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 52.

¹²² Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 57.

¹²³ Bundesministerium der Verteidigung, 2006, 69-70.

¹²⁴ ARD, “ARD-Jahresrückblick 2006”, www.tagesschau.de/jahresrueckblick/meldung72496.html (21.04.2018).

saldırılarından söz ederek Almanya'nın dış ve güvenlik politikası ilkesini Merkezden Liderlik Etme (Führung aus der Mitte) olarak nitelendirmiştir.¹²⁵

2016 UGSB'sinde uluslararası politika ile ilgili bir değerlendirme yapıldığında Almanya'nın ekonomik gücüne dayalı olarak bir strateji ve vizyon belirlediği fark edilmektedir. Bu bağlamda ülkenin ekonomik gücünün ve refah düzeyinin korunması, güvenli ikmal yolları ve dengeli pazarların varlığına, etkin bilgi ve işlem sistemlerine ve bir üretim merkezi olarak Almanya'da inovasyon atılımlarının devam etmesine bağlanmaktadır.¹²⁶ Merkel döneminde Almanya'nın takip ettiği Avrupa entegrasyonunun ve Atlantik ittifakı'nın dengelenmesi politikasına da 2016 UGSB'sinde değinilmiştir. Bu kapsamda, 1950'li yıllarda Almanya'nın silahlanmasına müsaade edilmesine yönelik minnettarlık ve bununla birlikte bu kez AB içerisinde bir Avrupa ordusu oluşturma gayreti dile getirilmektedir.¹²⁷

Almanya 2016 UGSB'sinde ulusal güvenlik politikası çevresini küresel ölçekte tanımlamaktadır. Bu kapsamda, uluslararası düzenin köklü bir değişim içerisinde olduğu vurgulanmakta, değişimin etkenlerine, çok kutupluluk ve güç dağılımına, “kurallara dayalı Avro-Atlantik barış ve istikrar düzeninin sorgulanmasına” ve Avrupa projesinin baskı altında olduğu iddialarına değinilmektedir.¹²⁸

Küreselleşme ve küreselleşmenin neden olduğu sorunlara ayrıntılı olarak değinilen 2016 UGSB'sinde devlet düzenini tehdit eden unsurlar olması sebebiyle radikal milliyetçilik, şiddet içeren aşırıcılık ve dini fanatizme özellikle yer verilmiştir.¹²⁹

Çok kutupluluk ve güç dağılımı eğilimleri de 2016 UGSB'sinde kendisine yer bulmuştur. Buna göre, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da “anahtar ülkelerin” yükseleceği tahmin edilmektedir. Jeopolitik güç kaymasının politik, ekonomik ve askeri gelişmeleri, bunun da yeni ülke gruplarının ve kurumların oluşturulmasını tetikleyeceği tahmin edilmektedir. Güç dağılımı çerçevesinde Çin'in 2030'a kadar tüm dünya GSYİH'sının beşte birine, Hindistan'ın altıda birine ulaşacağına değinilerek bu iki ülkenin 2050'ye kadar OECD ülkelerinin toplam

¹²⁵ Bundesministerium der Verteidigung, *Weissbuch 2016 zur Sicherheitspolitik und zur Zukunft der Bundeswehr*, (Berlin, 2016), 8–9.

¹²⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 22.

¹²⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 22-23.

¹²⁸ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 27.

¹²⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 28-29.

ekonomik gücüne ulaşacağına yer verilmektedir. Bu durumun askeri alana yönelik yansımalarının tahmini ise Çin'in askeri harcamalarının tüm AB ülkelerinin toplamını geçeceği yönündedir. BRICS, ASEAN ve G20'nin önemli forumlar haline geldiğine değinilen 2016 UGSB'sinde bölgesel bütünleşme rekabetinin dünya düzeninde bir parçalanma meydana getirebileceğinden bahsedilmektedir. Bu çerçevede, Almanya'nın önerisi rekabetin BM'nin kurumsal çerçevesi dâhilinde yapılması, ABD'nin etkinliğini sürdürmeye devam etmesi ve bununla birlikte AB ülkelerinin daha fazla sorumluluk üstlenmesidir.¹³⁰

UGSB'de değinilen başka bir husus ise kurallara dayalı Avro-Atlantik barış ve istikrar düzeninin sorgulanmaya başlamasıdır. Bu çerçevede, Rusya'nın Ukrayna Krizi ile birlikte Avrupa ve Almanya'nın güvenliğini tehdit ettiği belirtilmekte, sürdürülebilir güvenlik ve refah için Rusya ile işbirliğine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Soğuk Savaş'tan sonra ilk kez Almanya Rusya'nın saldırganlığını bir tehdit olarak görmüştür. Almanya Ukrayna Krizi bağlamında AGİT'in üstlendiği role önem atfederken NATO'nun Ortak Güvenlik Stratejisi, Rusya ile NATO üzerinden kurulan ilişkilere uygulanabilir olarak bulunmaktadır. Nitekim Almanya bir yandan diyalog yolunun açık tutulması taraftarıyken, diğer yandan Rus saldırganlığının artması durumunda Kuzey Atlantik Antlaşması'nın 5. maddesinin işletilebileceğinin ve 10. maddesi ile Ukrayna'nın NATO'ya dâhil edilerek Rusya'nın hareket alanının sınırlanabileceğinin sinyalini vermektedir.¹³¹

Almanya, AB projesinin ise bir dizi gelişme sonucu baskı altına girmesinin üstünde durmaktadır. Bu baskının nedenlerini ise, 2008 tüm dünyada etkisini göstermeye başlayan finans krizi, Suriye merkezli mülteci krizi ve devlet yapılarının zayıflamasının sınırlarda yarattığı güvensizlik olarak görmektedir. Almanya ayrıca AB'ye üye ülkelerin ulusal silahlı kuvvetlerini küçültürken, AB dışındaki ülkelerin silahlanmasının bir ulusal güvenlik riski yaratabileceğini de belirtmektedir.¹³²

2016 UGSB'sinde belirtilen bir başka meydan okuma ise siber ve bilgi teknolojileri alanında meydana gelen gelişmelerdir. Dijitalleşmenin kişilerin, şirketlerin ve askeri yapıların

¹³⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 31.

¹³¹ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 66.

¹³² Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 31-32.

iletişimini tehdit etmeye başladığı, bunlarla mücadele için yeni mücadele kalıpların geliştirilmesinin gerekliliği, siber saldırıların askeri saldırılarla birlikte kullanıldığı, siber dünyada sınır olmadığı için NATO ve AB'nin ortaklaşa bir strateji geliştirmesinin lüzumu gibi hususlara Almanya'nın önem verdiği görülmektedir.¹³³ Almanya ulusal güvenlik stratejisini oluştururken bölgesel çatışmaları büyük bir dikkatle takip etmektedir. Almanya Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesinin ve Asya-Pasifik'te yaşanan gelişmelerin geniş kapsamlı bir çatışmaya dönüşmesinden endişe ederken, uluslararası alanda çok kutuplu bir yapılanmanın kendisine jeopolitik ve jeoekonomik avantajlar da sağlayacağını düşünmektedir. Fakat Asya-Pasifik'te yaşanacak olan ABD-Çin rekabetinin zamanla çok kutupluluğu sarsabilecek bir ikiliği (düopolü) oluşturmasından da kaygı duymaktadır.¹³⁴

Almanya'nın ulusal güvenlik stratejisinin en zor başlığı ise göçtür. Çünkü Almanya, sanayisi için nitelikli göçe ihtiyaç duyarken anti-küreselleşmenin yarattığı ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile de baş etmek durumundadır. Bu nedenle Almanya göç hareketlerinin bölgesel çatışmaların kapsamını genişletebileceği ihtimali üzerinde durarak, bu hususta geniş kapsamlı bir Avrupa stratejisinin ve uygulamasının ortaya konulmasının öneminden söz etmektedir.¹³⁵

NATO ve AB arasında Almanya'nın hedefi bu iki örgütlenmenin siber ve hibrit tehditlere karşı organize savunma geliştirmesi, silahlanma yatırımlarının oranının %20'ye çıkarılması, füze savunma sistemine ve planlamasına katılımdır. Almanya güney komşularındaki ortaklık girişimlerini desteklerken, NATO içerisinde İttifak'ın kuzey ülkelerinin daha fazla sorumluluk üstlenmesi gerektiğini belirtmektedir.¹³⁶

AB içerisinde Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası Almanya tarafından ulusal güvenliğinin sağlamanın önemli bir aracı olarak görülmektedir. Bu kapsamda, Birliğe yönelik herhangi bir saldırı olması durumunda Almanya, üye ülkeler arasında askeri işbirliğini içeren Lizbon Antlaşması'nın 42'nci maddesinin 6'ncı fıkrasının ve AB Antlaşması'nın 46'ncı maddesinin işletilebileceği kanaatindedir. Üçüncü devletlere ve yapılanmalara verilen desteğin

¹³³ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 36-37.

¹³⁴ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 38.

¹³⁵ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 42-44.

¹³⁶ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 69-70.

Avrupa'nın güvenliğini sağlayabildiğini vurgulayan Almanya, yine üçüncü ülkelere olan silah ihracatının kısıtlanması hususunda ortaklaşa hareket edilmesi gerektiğini savunmaktadır.¹³⁷

Önemli bölgesel güçlerle işbirliği geliştirmek, Almanya, Fransa ve Polonya'dan oluşan Weimar Üçlüsü'nün faaliyetleri, G7 ve G20 platformları üzerinden ilişkilerin geliştirilmesi ise Almanya'nın dâhil olduğu çok taraflı ortaklık örneklerinden sayılmaktadır. *Ad-hoc* işbirlikleri hususunda ise, Almanya'nın desteklediği oluşumlar arasında İran'ın nükleer faaliyetleri ile ilgili çalışmalar yürüten E3+3 (Birleşik Krallık, ABD, Çin, Fransa, Almanya ve Rusya) yapılanması, Ukrayna Krizi'nin çözülmesi hususunda oluşturulan Normandiya İletişim Grubu (Rusya, Ukrayna, Almanya ve Fransa) ve IŞİD ile Mücadele Koalisyonu¹³⁸ yer almaktadır.¹³⁹

2016 UGSB'sinde öne çıkan semboller ve söylemsel arka planın başında Almanya'nın dünya ve Avrupa politikasına aktif katılım sağladığı bir ilke olarak *Merkezden Liderlik Etme* (Führung aus der Mitte) mottosu gelmektedir.¹⁴⁰ Ayrıca bu kitapta Almanya, dünyadaki rolüne ve ilk kez ulusal güvenlik politikasına ilişkin benlik algılamasına değinirken tarihten öğrenme ve Avrupalı olma olgusuna vurgu yapmaktadır. Bu tarihsel vurgu ve benlik duygusu ile Almanya kendisini uluslararası müzakerelerde konumlandırmaya, sorumluluk üstlenmeye ve liderlik etmeye hazır hale getirmeye çalıştığı söylenebilir.¹⁴¹

2016 UGSB'sinin yayımlandığı uluslararası ortam ise AB çapında ortaya çıkan Finans ve Avro Krizi, Suriye'de yaşanan iç savaş, IŞİD terörü ve Mülteci Krizi ile adeta doludur. İç politikada ise halen Angela Merkel hükümeti iş başındadır ve Mülteci Krizi'nden etkilenen kamuoyuna bağlı olarak radikal sağ ilgi görmeye başlamıştır. Nitekim radikal sağ içerisinde yer alan AfD-Alternative für Deutschland (Almanya için Alternatif) partisinin anketlerde öne çıkmaya başladığı görülmektedir.

4. Sonuç

¹³⁷ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 72-76.

¹³⁸ IŞİD'e karşı mücadele için oluşturulan içinde 82 ülkenin yer aldığı uluslararası işbirliği

¹³⁹ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 80-81.

¹⁴⁰ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 9.

¹⁴¹ Bundesministerium der Verteidigung, 2016, 22.

İkinci Dünya Savaşı sonucu galip devletler tarafından Alman stratejik kültürü baskılanarak pasifize edilmeye çalışılmıştır. Fakat Soğuk Savaş yıllarının rekabet koşulları içinde Almanya'nın jeopolitik konumu ve ekonomik gücü kendisine yeniden bir kimlik ve özgüven kazandırmıştır. Zaman içinde kuşatılmışlık ve eziklik duygusunu aşmaya başlayan Almanlar Soğuk Savaş sonrası eski Doğu Bloku ülkelerin Batı sistemine eklemlenmesinde üstlendikleri rol nedeniyle uluslararası politikaya aktif dönüş yapmışlardır. Siyasi ve ekonomik konumlarına koşut olarak artan özgüvenleri nedeniyle uluslararası sistemde öncül ve ağırlıklı (protagonist) konum elde etmek isteyen Almanya BMGK'ya daimi üye olarak alınmayı talep etmektedir. Alman stratejik kültüründe yaşanan bu değişim 1969 yılından itibaren yayımlanan ulusal güvenlik strateji belgelerine de yansımaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından uluslararası toplumun denetimi altında dış politikasını “Sivil Güç”, “Yalnız Başına Asla” ve “Bir Daha Asla” konseptleriyle ifade eden Almanya 1949'dan itibaren Avrupa'da kurulan uluslararası örgütlere ve NATO'ya üye olmuş 1969'dan itibaren de iki Almanya'nın bileştirilmesini hedefleyen Doğu Politikasını (Ostpolitik) uygulamaya sokmuştur.

Almanya'nın uluslararası alanda yaşanan gelişmeler bağlı olarak yeniden yapılanan dış politikası ve gelecek vizyonu konusunda Alman stratejik güvenlik belgeleri üzerinde yapılan analiz ve bu analiz sonucu ulaşılan bulgular şu şekilde özetlenebilir:

1969 yılında yayımlanan ilk UGSB Almanya'nın uluslararası toplum tarafından kendisine biçilen rolden çıkarak ulusal kimliğini yeniden inşa etmeye başlamasının ilk kilometre taşıdır. Bu nedenle 1969 Beyaz Kitabı Almanya'nın uluslararası topluma bağlılığını vurgulayan taahhütlerle başlamaktadır. *Sivil Güç*, *Nazi karşıtlığı*, *Yalnız Başına Asla* ve *Bir Daha Asla* kavramları bu taahhütlerin sembolik ifadeleri olarak belgede yerini almıştır.

Barışı sürdürmek ve korumak için güçlü olmak gerektiği vurgusunun yer aldığı 1970 UGSB'si ise Alman ordusuna yönelik değerlendirmeleri içeren proaktif bir belge niteliğindedir. Nitekim akabinde 1971-72'de yayımlanan belgede ittifak ortaklarına sorumluluklarını hatırlatan bir dil dikkati çekmekte, Batı dışındaki dünya ile ilgili yorumlar da ilk kez bu belgede

yer almaktadır. Dolayısı ile 1972 yılında yayınlanan Beyaz Kitap Almanya'nın uluslararası politikaya yönelik giderek artan ilgisini deklare ettiği ilk belge niteliğindedir.

1973-74 UGSB'sinin silahlı kuvvetlerin gelişimi ile ilgili konulara tahsis edilmesi ve bu kitapta da daha öncekinde olduğu gibi uluslararası politika ile ilgili yorumlara yer verilmesi Almanya'nın gelecek vizyonunda önemli değişiklikler olacağını habercisi olmuştur. Özellikle bu belgede Almanya'nın uluslararası alanın iki kutupluluktan çok kutupluluğa doğru evrileceği öngörüsü dikkat çekicidir. Bu kapsamda Almanya, bu belgede Almanya Avrupa'da bir güvenlik stratejisi geliştirilmesi lüzumuna değinerek ilk kez ABD'den ve NATO'dan ayrı bir güvenlik vizyonu taşıdığını beyan etmiş oluyor.

1979 ve 1983 UGSB'leri Almanya'nın uluslararası politikaya yönelik ilgisinin Afrika ve Pasifik yönünde genişleyerek derinleştiği belgeler olarak dikkati çekmektedir. 1983 UGSB'sinde Almanya, büyüyen ekonomisi için ihtiyaç duyduğu enerji kaynaklarına ve enerjiye ulaşım yollarının açık tutulması gerekliliğine işaret ederek enerji güvenliğini, ulusal güvenlik stratejisinin koruma alanı içine almıştır.

1985 UGSB'sinde ise İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ilk kez Almanya, Avrupa ve NATO dışında ikili anlaşmalar temelinde bir güvenlik politikası izleyebileceğini uluslararası topluma deklare etmiştir. Sonraki yıllarda yayınlanan UGSB'lerinde bu deklarasyonun izleri rahatlıkla fark edilmektedir. Bu bağlamda, 1994 ve 2006 UGSB'lerinde Alman ordusunun ülke dışında görev alması, müşterek operasyonlarda diğer devletlerle eşit seviyede sorumluluk yüklenmesi gibi konulara değinilmiş ve Almanya, Avrupa'nın bütünleşmesini derinleştirmeyi bir hedef olarak benimsemiştir. Bunlara ek olarak 1994 UGSB'sinde Almanya'nın BMGK'ya daimi üye olarak alınması gerekliliğine işaret eden dikkat çekici ifadeler görülmektedir.

2006 yılında siber güvenlik konusunu güvenlik portföyüne katan Almanya, bu kez NATO'yu Alman güvenlik ve savunma politikasının "en güçlü çapası" olarak nitelemiş ve BMGK'ya daimi üye olma arzusunu ise yinelemiştir.

2016 UGSB'si ise uluslararası alanda güncel güvenlik sorunlarına değinen Almanya, bu kez bir Avrupa ordusu kurulması gerekliliğinden söz etmeye başlamış ve güvenlik politikası

ilkesini *Merkezden Liderlik Etme* (Führung aus der Mitte) şeklinde niteleyerek Almanya'nın ulusal güvenlik politikasının çerçevesini küresel ölçekte tanımlamaya başlamıştır.

Soğuk Savaş'ın sonundan itibaren Almanya tarafından yayımlanan UGSB'leri içerik analizine tabi tutulduğunda her bir belgenin öne çıkan özellikleri ile Almanya'nın uluslararası alanda izlediği politika ve tutumlar arasında bir tutarlılık ve süreklilik ilişkisi görülmektedir. Ayrıca Belgelere yansıyan dil ve üslup da Almanya'nın uluslararası alanda giderek artan özgüveninin somut bir belgesi olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda İkinci Dünya Savaşı'nın ardından baskılanan Alman stratejik kültürünün zaman içinde nüksettiği, Almanya'nın uluslararası politikaya bölgesel bir güç olarak yeniden katkı sağlamaya başladığı ve uluslararası politikanın geleceği ile ilgili aktif rol içerek proaktif bir dilin Almanya'nın yayımlamış olduğu USGB'lerde rahatlıkla gözlemlendiği düşünülmektedir. Bu doğrultuda gelecekte Almanya'nın uluslararası sorunlar karşısında daha aktif rol alacağı ve uluslararası alanın çok kutuplu yapılanması içinde daha çok ekonomik ve siyasal kapasitesiyle orantılı ve stratejik kültürü ile uyumlu bir biçimde başat bir aktör olarak yer alacağı öngörülmektedir. Almanya'nın bu proaktif dış politika vizyonu içinde Alman silahlı kuvvetlerinin de gelişen yeni koşullar çerçevesinde bir rol üstleneceği söylenebilir.

Kaynakça

Agius, Christine. "Social Constructivism." *Contemporary Security Studies*, ed. Alen Collins, Oxford Publication, 2010.

Almond, Gabriel A ve Sidney Verba. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton University Press, 1963.

ARD, "ARD-Jahresrückblick 1971". www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353544.html (21.04.2018).

ARD, "ARD-Jahresrückblick 1973". www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353548.html (21.04.2018).

ARD, "ARD-Jahresrückblick 1975". www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353550.html (21.04.2018).

ARD, "ARD-Jahresrückblick 1976". www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung220134.html (21.04.2018).

ARD, "ARD-Jahresrückblick 1979". www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung229138.html

- (21.04.2018).
- ARD, “ARD-Jahresrückblick 1985”. www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung353558.html (21.04.2018).
- ARD, “ARD-Jahresrückblick 2006”. www.tagesschau.de/jahresueckblick/meldung72496.html (21.04.2018).
- Best, Antony vd. *20. Yüzyılın Uluslararası Tarihi*. Çev. Taciser Ulaş Belge, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2015.
- Brechenmacher, Thomas. *Die Bonner Republik: Politisches System und Innere Entwicklung der Bundesrepublik*. Berlin: Bebra Verlag, 2010.
- Bundeskanzlerin, “Bundeskanzler seit 1949”. https://www.bundeskanzler.n.de/Webs/BK?n/DE/Kanzleramt/Ze?tstrahl/ze?tstrahl_kanzler_node.html (21.04.2018).
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weissbuch 1969 zur Verteidigungspolitik der Bundesregierung*, Bonn, 1969.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1970 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Lage der Bundeswehr*, Bonn, 1970.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1971/ 1972 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr*, Bonn, 1971.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1973/ 1974 zur Sicherheit der Bundesrepublik und zur Entwicklung der Bundeswehr*, Bonn, 1974.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1975/ 1976 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr*, Bonn, 1976.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1979 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Entwicklung der Bundeswehr*, Bonn, 1979.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1983 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland*, Bonn, 1983.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1985 zur Lage und Entwicklung der Bundeswehr*, Bonn, 1985.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 1994 zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Lage und Zukunft der Bundeswehr*, Berlin, 1994.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weißbuch 2006 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr*, Berlin, 2006.
- Bundesministerium der Verteidigung. *Weissbuch 2016 zur Sicherheitspolitik und zur Zukunft der Bundeswehr*, Berlin, 2016.
- Country Economy. “Germany GDP”, <https://countryeconomy.com/gdp/germany?year=1970> (04.08.2018).

- Flochar, Trine. "Constructivism and Foreign Policy" in *Foreign Policy*. 2th ed. Ed. Steve Smith, Amalia Hadfield and Tim Dune, 78-93, Oxford University Pres, 2012.
- Gray, Colin S. "Strategic Culture as Context: The First Generation of Theory Strikes Back". *Review of International Studies* 25, sy. 1 (1999): 49-69.
- Huntington, Samuel Paul. *Asker ve Devlet*. Çev. Kazım Uğur Kızılaslan), İstanbul: Salyangoz Yayınları, 2004.
- İpek, Pınar. "Ideas and Change in Foreign Policy Instruments: Soft Power and the Case of the Turkish International Cooperation and Development Agency". *Foreign Policy Analysis* 11, (2015): 173-193.
- Jones, Timothy. "Germany to Suspend Compulsory Military Service". <https://www.dw.com/en/germany-to-suspend-compulsory-military-service/a-6315122> (25.04.2018).
- Lantis, Jeffrey. "Strategic Culture and National Security Policy". *International Studies Review* 4, sy. 3 (2002): 87-113.
- Leyser, K. J. vd. "Germany", *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/place/Germany> (03.04.2017).
- Mauß, H. W. "Normalisierung oder Auszehrung? Deutsche Außenpolitik im Wandel", *Bundeszentrale für politische Bildung*. <http://www.bpb.de/apuz/28463/normal> (16.05.2017).
- Martinsen, Kaare Dahl. "National Interests in German Security White Books". *National Identities* 12, sy. 2 (2010): 161-180.
- Mauß, H. "Germany and the Use of Force: Still a 'Civilian Power'?" *Survival: Global Politics and Strategy* 42, sy. 2 (2000): 56-80.
- Roskin, Michael G. *Çağdaş Devlet Sistemleri*. Ankara: Adres Yayınları, 2014.
- Ruane, Kevin. *The Rise and Fall of the European Defence Community*. NY: Palgrave Macmillan Publication, 2000.
- Snyder, Jack L. "The Soviet strategic culture: Implications for nuclear options", *RAND Report*. <http://www.rand.org> (16.12.2017).
- Uçarol, Rıfat. *Siyasi Tarih*. Ankara: Der Yayınları, 2013.
- Xinbo, Wu. "China, Security Practice of a Modernizing and Ascending Power". M. Alagappa, (ed.), *Asian Security Practice: Material and Ideational Influences*, 115-156. Stanford: Stanford University Press, 1998.
- Walt, Stephen M. "Renaissance of the Security Studies". *International Studies Quarterly* 35, sy. 1 (1991): 211-239.
- Yorulmaz, Naci. *Büyük Savaşın Kara Kutusu*. İstanbul: Kronik Kitap, 2018.